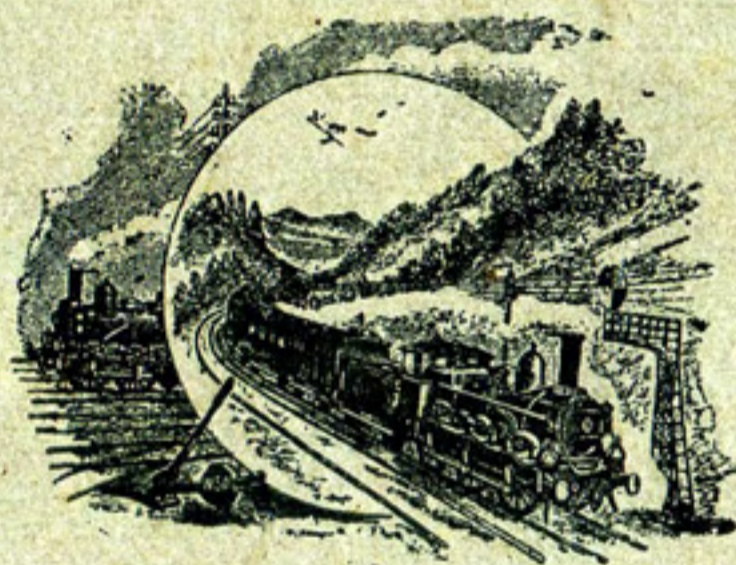

E. Tetaert

E. TETAERT

SCHETSEN UIT HET SPOORWEGLEVEN

SCÈNES DE LA VIE
AU CHEMIN DE FER

Door drankmisbruik krachtadig
te bekampen bevoordeelt men
-- den Nationalen rijkdom. --

En luttant énergiquement con-
tre l'alcoolisme on favorise la
-- richesse Nationale. --

1914

AUGUSTI

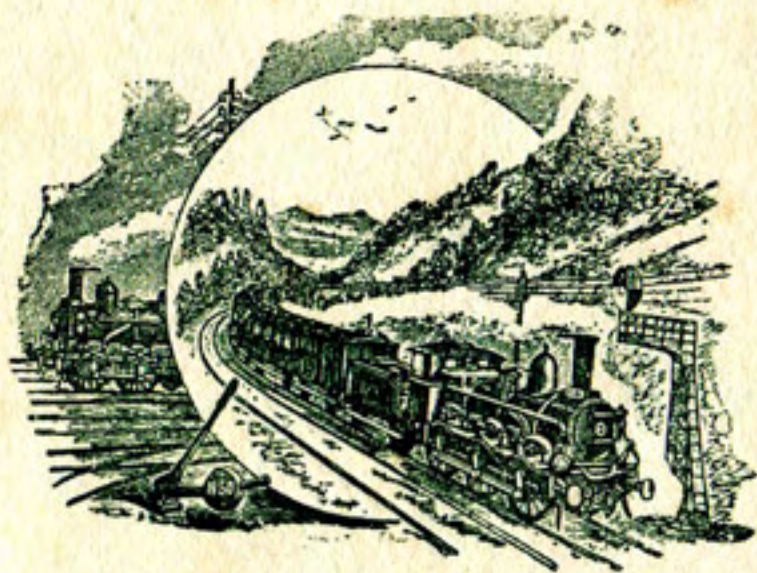
1914

Der persen van L. De Plancke zoon, Brugge.

E. TETAERT

SCHETSEN UIT HET SPOORWEGLEVEN

= SCÈNES VÉCUES =
AUX CHEMINS DE FER

Door drankmisbruik krachtadig
te bekampen bevoordeelt men
-:- den Nationalen rijkdom. -:-

En luttant énergiquement con-
tre l'alcoolisme on favorise la
-:- richesse Nationale. -:-

—
EERSTE REEKS
—

—
PREMIÈRE SÉRIE
—

1914

AUGUSTI

1914

Der persen van L. De Plancke zoon, Erugge.

Aan
Z. M. Koning Albrecht I

draag ik deze waarheidsvolle spoorweg-schetsen op.

—
A

S. M. Roi Albert I

je dédie respectueusement ces scènes vécues
au chemin de fer.

—
Op 27 Juni 1897

ter gelegenheid van het bezoek van Zijne Koninklijke Hoogheid
te Sint-Nicolaas (Waes) zong de geestdriftige bevolking:

—
Le 27 Juin 1897

à l'occasion de la visite de Son Altesse Royale au chef-lieu du
Pays de Waes, la population enthousiasmée chantait:

I. (*)

De kindren met hun handjes klein,
De moeder in haar stulpje rein,
Vlaanderens telgen, Vlaanderens kerels!
De feestklok met haar bronzen toon,
De driekleur-vlag op elke woon,
Vlaanderens werkers, Vlaanderens perels!
Zij groeten U met hart en hand,
Hoogeedle Prins, Hoezee!
Zij groeten U, zij groeten U,
In naam der Waassche stêe!
Zij groeten U, zij groeten U,
In naam van 't duurbaar Vlaanderland!

(*) Welkomgroet aan Z. K. H. Monseigneur Prins Albrecht van België, Eere-Voorzitter der Erkende Maatschappij van Onderlingen Bijstand « Hulp in Nood ».

Gedicht van E. Tetaert,
Algemeene Secretaris.

Muziek van G. Vanvlemmeren,
Bestuurder der Muziekschool.

De Roode.

't Was reeds elf uur van den avond en nog zat vrouw Maryns op haren man te wachten in het laag, dompig keukentje dat tevens hun slaapvertrek was.

In den hoek staat de nederige legerstede, aan de muren hangen eenige heiligen-prenten en boven de breede stoof aan den schoorsteen prijkt een Christusbeeld; verder een viertal biezen stoelen, eene wit geschuurde tafel, een ontredder, verveloos broodkaske, ziedaar de gansche huisraad van die enge werkerswoning.

Bij het flauw lichtje eener glazen petroollamp bemerkt men een steilen trap die naar den zolder leidt, waar de kinderen slapen; hunne kloefjes staan onder de laagste trede.

Vrouw Maryns ziet er bleek en lijdend uit, ongetwijfeld ondermijnd door bloedarmoede. Zij koopt veel kinderen, doch zij kan maar weinig voedsel koopen, want de man brengt maar bitter weinig naar huis; het speldenwerkkussen geeft haar veel kommer doch luttel gewin.

Bij tusschenpoozen gaat zij aan de deur luisteren doch niet het minste gerucht kondigt haar het naderen aan van haren echtgenoot, dien zij sedert vier uren met ongeduld verwacht: zóó is 't alle dagen.

De kinderen slapen; ook zij heeft rust noodig, maar zij blijft wachten om ruzie te vermijden.

Haar man drinkt, hij verzuipt zijn verstand en zijne gezondheid, hij gedraagt zich als een beest, geeft het slecht voorbeeld aan zijne kinderen en verjaagt den vrede uit het gezin.

Hoeveel tranen heeft zij niet reeds gestort! Hoe dikwijls werd zij niet schaamteloos, onverdiend mishandeld!

De gebuurvrouwen, niet gelukkiger dan vrouw Maryns, kwamen menigmaal tusschen, doch 's anderen-daags was 't alwêer hetzelfde; goedheid noch kwaadheid hielp, zoolang hij zuipen zou, zoolang ook zou zij met hare kinderen ongelukkig zijn.

Haar man was rangeerder aan den spoorwegdienst, eene hoogst gevaarlijke bediening; op elk uur van den dag was zijn leven bedreigd, door den drank was het gevaar nog grooter. Die gedurige onzekerheid verhoogde onrust en verdriet.

Een zware bons deed haar opspringen; zij ging opendoen, haar man strompelde binnen, hij had nogmaals genoeg.

— « Ha, gij zijt nog wakker », bromde hij, terwijl hij zich op een stoel liet nedervallen.

— « Trek mijn schoenen uit ».

Zonder één woord te spreken deed de vrouw wat hij vroeg.

— « Hebt g'uwe tong verloren dan? » schreeuwde hij.

— « Niet zoo luid, Maryns, de kinderen slapen. »

— « G'hebt uwe tong wêergevonden, te beter. 't Is hier erg plezierig in zoo'n kot. Geene spraak, altijd een stuur gezicht... Geef mij te eten. »

De vrouw stelde den schotel op tafel. Hij slokte zijn eten binnen en liet bij tusschenpoozen een gemeen gevloek hooren, waarschijnlijk ter oorzake der onaangename herinneringen van den verlopen dag.

— « Vrouw, zegde hij eensklaps, w'hebben vandaag erg gezopen, hoor, allemaal, allegaar, alleman, zonder uitzondering, gezopen buitengewoon..... Verwondert u zulks niet? »

— « Meer dan op andere dagen? »

— « 't Zal de laatste maal zijn, zegde men ons.... saker..... »

— « Waarom ? »

— « Weet gij het niet ? of veinst gij het niet te weten ? 'k heb het u nogthans reeds gezegd, vroeger ».

— « 'k Weet het niet.... »

— « Morgen komt de nieuwe statiemeester. »

— « Men spreekt er reeds zoolange van. »

— « Ja, ja, morgen komt hij, zijne meubelen zijn daar, w'hebben z'eens goed door elkaar geklotst.... Niet meer zuipen, zal hij zeggen, schijnt het.... saker.... Een strengen kerel, zegt men..... »

De vrouw zuchtte, 't was een zucht van voldoening, een zucht van hoop in de toekomst.

De nieuwe statiemeester zou streng zijn, de mannen verbieden te zuipen, hun zuurgewonnen centen te verbrassen, hun werk te verwaarloozen, hunne gezondheid te ondermijnen, hun leven in gevaar te brengen.... Zou hij zóó streng durven zijn ?

— « Neen, 't is niet mogelijk ! »

't Geluk dat zoolang verbannen was uit de nederige woon der spoorarbeiders zou hij erwêer binnenleiden, hij zou zoovele ikzuchtige kroegbazen durven trotseeren, wier belangen aldus in gevaar verkeeren..... *Hunne* belangen staan immers hooger dan diegenen van vrouw en kinderen !

Neen, neen, dat zal hij niet durven.

Zóó dacht vrouw Maryns terwijl haar dronken man zijn laatste slok naar binnen joeg.

— « Trek mijne vest uit » riep hij.

.....« Maar !..... wij zullen hem wêerstand bieden, saker... aan ons leven zal hij niets veranderen, niets, hoort ge, dat hebben wij besloten al te zamen... Een werkman, die niet drinken kan, is geen goeie, die kan niet werken.... en hier is te werken, saker.... Waarom bleef hij niet ginder, wij riepen hem immers niet. »

De vrouw sprak geen woord en dacht dat het onwêer wel zou opklaren.

Zij had gelijk; Maryns kleedde zich uit en zweeg. Afgemat door zwaren arbeid en overtollig drinken lag hij weldra hijgend op zijn harden strooizak. De vrouw kon niet slapen; het zou dan toch eens beteren, de nieuwe statiemeester zou hun reddende engel zijn. Zij bracht den nacht slapeloos door in hopen en denken.

Om vier uur was zij reeds te been; haar man moest vroeg op zijn post zijn.

Zonder eten ging hij heen, enkel een kommeke koffie, hij kon zoo vroeg niet eten...

Weldra hoorde zij het eentonig hoorngetuit en het buffelgeklots der rangeeringen.

Zij ijsde bij de gedachte aan een ongeluk waaraan Maryns gedurig was blootgesteld.

De nieuwe statiemeester was aangekomen...

De meester, die het goed meent met zijne onderhorigen, moet hun vriend zijn; de nieuwe was het niet; vanaf het eerste dienstuur was hij hun vijand, het kon niet anders, hij verbood te drinken, hij gebod aan den arbeid te blijven, frisch van geest, met waakzaam oog, hij zou het voorbeeld geven.

— « Bemint het familieleven, had hij gezegd, schuwt de kroegen, bij vrouw en kinderen is het veel beter na volbrachte taak. Wij hebben het leven van duizenden menschen in onze handen. »

— « Saker..... herhaalden de werklieden in stilte, 't is dan toch waar, niet meer drinken... »

Een twintigtal maanden waren verlopen sedert de aankomst van den nieuwen statiemeester; men dronk niet meer.

Alles ging beter, de arbeid regelmatig, het gevaar verminderd, een nieuw leven schonk nieuwen moed.....

Een ophitser had echter den arbeidsvrede gestoord...

Men wilde tot de oude gewoonten terugkeeren, de nieuwe wogen te zwaar op de schouders der dorstigen.

— « Neen », klonk het krachtdadig uit den mond des meesters, die een onderzoek bekwam.

« Men zal niet drinken, men zal niet roekeloos met het leven der reizigers omspringen..... Willen wij de moeders, de vrouwen ondervragen? »

De opzichter antwoordde toestemmend.

Zij kwamen ook bij vrouw Maryns die aan 't speldenwerken was; haar huisje was netjes opgeschikt, de kinderen waren naar school.

— « Zijt gij nu tevreden, vrouw Maryns? », vroeg de opzichter.

— « Veel meer dan vroeger, Mijnheer ».

— « Waarom, vrouwke? »

— « Mijn man is dezelfde niet meer; wel is de kwaal niet gansch genezen, doch hij is nu redelijk en goed, hij bemint zijne kinderen veel meer en vloekt en tiert niet meer zooals hij vroeger deed. »

— « De nieuwe statiemeester zal weldra vertrekken... »

— « Toch niet, Mijnheer de Opzichter, dat zult gij verhinderen... »

— « Daartoe ben ik onmachtig, hij wil niet langer blootgesteld zijn aan... »

— « Gedurige ophitserij... ik weet het, Mijnheer; wij waren zóó gelukkig sedert zijne aanstelling, waarom werd die gemeene ophitser hier opgedrongen? Gij kendet hem immers sedert lang, heer Opzichter.... »

— « De statie-overste zal dus vertrekken.... wij lezen en bidden nogthans elken avond en vragen dat hij hier blijve, lange, lange jaren... Er wordt bijna niet meer gedronken; de man komt met geld naar huis, vroeger droeg hij zijn loon naar de kroeg, nu kunnen wij een krachtig voedsel koopen voor hem en onze arme kleinen; vroeger was het voor den kroegbaas, thans

is het de beurt aan den beenhouwer... Ons geluk zal dus van korten duur zijn, want zij zullen allen herbeginnen, dat is zeker.»

Twee tranen biggelden van hare bleeke wangen.

De Toezichter ging heen na eenige woorden van troost.

Vrouw Maryns sprak geen woord aan haar man over het bezoek des Toezichters en Maryns gewaagde niet van het gewichtig nieuws hetwelk nochtans voor niemand een geheim meer was.

Verscheidene weken verliepen; de vrede werd niet verstoord en de vrouw dacht dat de slechte tijding zich niet zou verwezenlijken. Zij was er gelukkig om.

Zekeren avond kwam Maryns niet op het gewoon uur naar huis; de kinderen moesten naar bed. Twee, drie uren verliepen en de ongelukkige moeder vreesde dat het spelletje van vroeger zou herbeginnen, misschien had de heer Toezichter waarheid gesproken.

Eensklaps hoorde zij buiten luidruchtig zingen, zij onderscheidde verschillende mannenstemmen; het gezang naderde meer en meer, het waren dronken kerels. Een voorgevoel zegde haar dat Maryns erbij was.

De deur werd opengestooten.

— « Komt binnen, vrienden, hier zijt gij te huis. »

Twee zatterikken moesten Maryns ondersteunen of liever zij ondersteunden elkander.

Maryns plofte op een' stoel, zijne beide vrienden hielden zich vast aan den muur. Zij hadden eensklaps hunne spraak verloren onder den strengen blik der verontwaardigde vrouw.

— « Neemt geene aandacht, stotterde Maryns, z'is kwaad omdat wij een stukje in hebben, z'is daar niet meer aan gewoon, zegt geen kwaad van den ROODE, hoort, mannen... »

— « Saker... vloekten de twee zuipers. »

— « Vloekt hier niet, lappers! » verbood vrouw Maryns.

— « 't Is zeker een goeie ? »

— « Lastert hem niet, lastert geen eerlijken mensch, hij is de steun van uwe vrouw, van uwe kinderen, hij is de strenge vader van ons allen. »

Vrouw Maryns walgde bij het zien dier schaamtelooze dronkaards.

— « 'k Heb het u gezegd hé, geen kwaad zeggen van den ROODE », stotterde Maryns opnieuw.

— « Zij moet weten waarom, Saker... »

De brave vrouw bekeek hun strak in de halfgeslotene oogen.

— « Zeker weet ik waarom, riep zij, omdat gij drie laffe kerels zijt... daarom is het... omdat *hij* ons geluk bewerkt en *gij* dat geluk vernietigt... omdat hij van u deftige burgers wil maken... daarom is het dat ik u verbied kwaad van hem te zeggen...

« Gaat heen en vraagt het oordeel van de moeder uwer schuldelooze kinderen en als zij zoo goed als ik de uitgestrektheid van haar ongeluk begrijpt, zal zij u zeggen zooals ik aan Maryns : Aan dat beestig zuipen moet een einde komen !

« Gaat weg van hier, gebod zij en rukte de deur open, 'k verbied u voortaan den dorpel mijner woning te betreden. »

De twee dronkaards strompelden sprakeloos buiten en zwijmelden in den donker naar huis.

— « Saker... » vloekte Maryns als zij weg waren en 't was al wat hij zegde.

Het besluit zijner vrouw stond vast en haar krachtadig woord had hem ontnuchterd ; hij dreigde niet meer zooals vroeger.

Zonder nog een woord te uiten ontkleedde hij zich ; hij bleef roerloos zitten en viel in slaap. Hij snorkte als een zwijn, een zat zwijn.

Vrouw Maryns ging naar bed ; eene gansche omkeering had plaats in haar gemoed, zij zou niet

meer dulden wat zij zoolang had moeten verduren.

Zouden hare kinderen over hunnen vader moeten blozen? Zij zou 's anderendaags den statiemeester gaan spreken.

Zij was op het gewoon uur te been en maakte den koffie klaar; Maryns, van zijnen stoel gevallen, lag nevens de tafel op den killen vloer.

Hij ontwaakte en stond op, dronk zooals gewoonte eenen warmen pot koffie en vertrok zonder spreken. Zijn hoofd was zwaar, zijn stap onzeker.

Zoo'n gevaarlijk werk verrichten in zoo'n toestand.

Wat beest, zoo roekeloos zijn leven in de waagschaal te stellen.

Wat onmensch, zijne vrouw en zijne kinderen zoo gewetenloos naar het ongeluk voeren...

— « Saker..., sprak hij tot zich zelve, ik kan er zoo goed niet meer tegen... »

Een half uur daarna waren de rangeeringen begonnen; er was veel, zeer veel te doen, den dag te voren had men het werk veronachtzaamd, de ROODE was in verlot.

Maryns gevoelde zich niet in staat het werk behoorlijk te verrichten; zijne ledematen waren als gebroken, hij kon zich moeilijk bukken onder de lage buffels en toch moest het werk vooruit, de treinen moesten te gepasten tijde weg... al de sporen stonden bezet met wagens, veel, veel...

— « Saker... Saker.... Een oogenblik wachten, machinist.

Hij had zoo'n hevigen dorst, hij stikte, eerst een glas en dan zal 't wel beteren... de kroeg binnen, de pint uit en wêer is hij tusschen de sporen.

— « Tuut, tuut! vooruit! klinkt de rangeerhoorn.

— « Tuut! tuut! tuut! achteruit! » klinkt nu de rangeerhoorn.

Een schrille kreet wêergalmt, de stoker heeft het

gehoord, springt van de machine, Maryns werd tusschen de buffels gevat!

— « Een weinig lossen », roept de stoker.

Maryns valt zielloos in de armen van dezen laatste. Een geneesheer! Men ijlt naar zijne woning.

Maryns ontvangt de eerste zorgen; hij leeft nog, hij verliest bloed uit neus en mond.

Hartverscheurend is het verdriet van vrouw en kinderen.

De toestand van den gekwetste is wanhopig; de geneesheer haalt besluiteloos de schouders op...

Het Gerecht is weldra ook ter plaatse.

— « Neen, neen, Mijnheer de Rechter, zegt de machinist, geloof niet dat ik schuldig ben, verplicht mij niet, tot mijne verdediging, feiten aan te halen die u zouden verbazen en u tot in de ziel zouden ontroeren.

De onderzoeksrechter begreep.

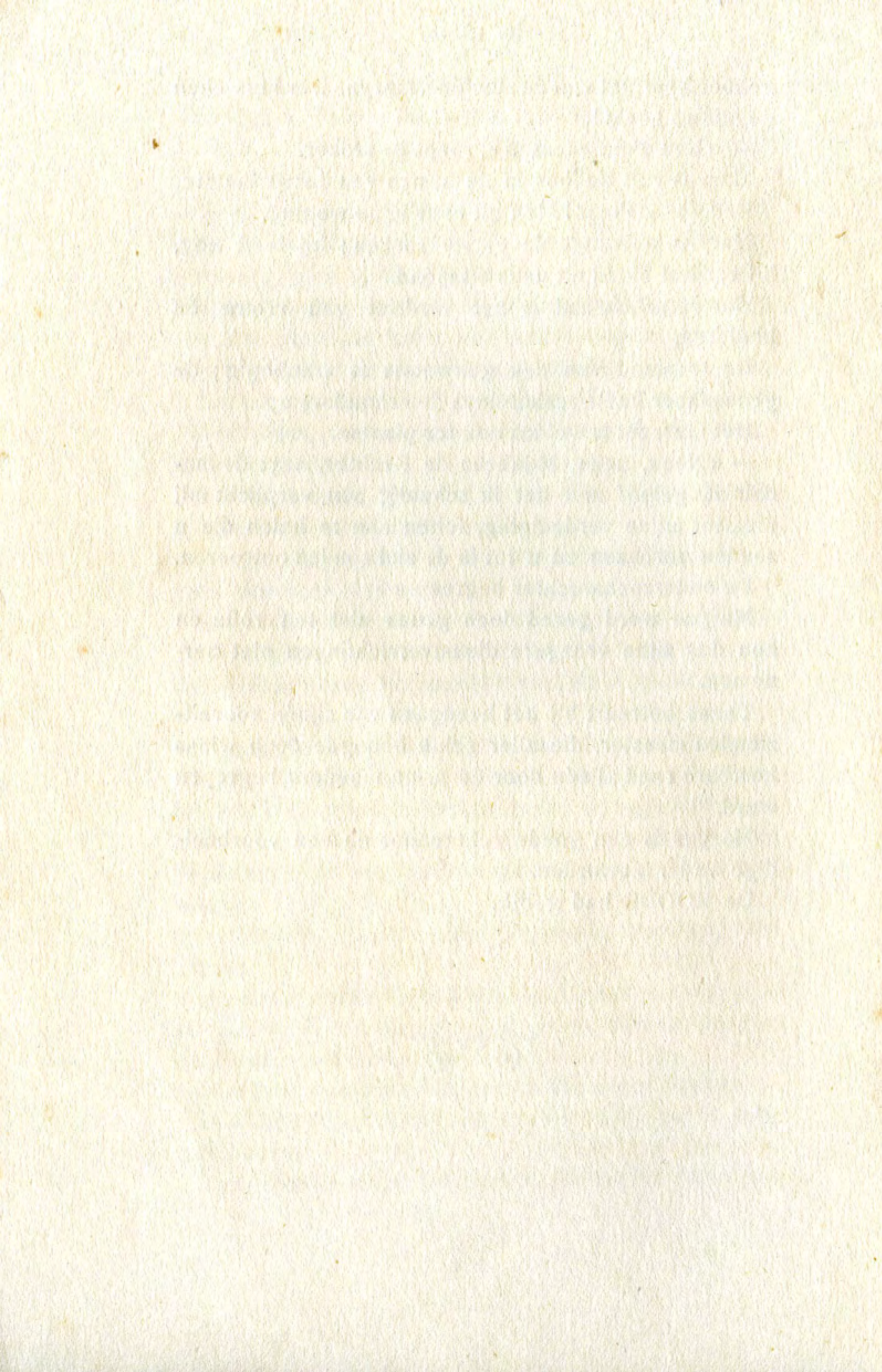
Maryns werd gered doch genas niet ten volle en kon dus zijne vroegere dienstverrichtingen niet hernemen.

Thans betreurt hij het heengaan van zijnen vooruitzienden meester, die aller geluk beoogde doch wiens kostbare raad alléén door de arme moeders begrepen werd.

Maryns is een goede echtgenoot en een voorbeeldige vader geworden.

De ROODE had gelijk.

Le Rouge.

Il était déjà onze heures du soir et, dans la cuisine basse et obscure qui servait en même temps de chambre à coucher, la femme Maryns attendait encore le retour de son mari.

Dans un coin se trouve la modeste couche, quelques saintes images pendent aux murs et, sur la cheminée, au-dessus du large poêle, est accroché un Christ de métal ; quatre chaises de joncs, une table dont le bois est devenu blanc à force d'être frotté au sable, une armoire boiteuse et déteinte complètent le mobilier de cette étroite demeure d'ouvriers.

A la faible lueur d'une lampe de verre on remarque un escalier raide qui conduit au grenier où les enfants dorment ; leurs petits sabots sont rangés sous la marche la plus basse de l'escalier.

Pâle et souffrante, la femme Maryns a mauvaise mine ; elle est certainement anémiée. Elle a beaucoup d'enfants, mais elle ne peut leur donner que peu de nourriture, car son mari ne rapporte guère au logis et le coussin à dentelles donne beaucoup de souci et peu de bénéfice.

De temps en temps elle va auprès de la porte et écoute, mais aucun bruit ne lui annonce l'arrivée de son mari qu'elle attend impatiemment depuis quatre heures : et il en est ainsi chaque jour.

Les enfants dorment ; elle aussi a besoin de repos, mais pour éviter une dispute, elle reste là à attendre. Son mari boit, gaspillant son intelligence et sa santé, il se conduit comme une brute, donne le mauvais exemple à ses enfants et chasse la paix du logis.

Que de larmes n'a-t-elle déjà pas versées ! Que de fois n'a-t-elle pas été maltraitée, honteusement, sans motif ?

Les voisines, qui ne sont guère plus heureuses que la femme Maryns, intervinrent souvent, mais le lendemain, c'était à recommencer ; la bonté, la faiblesse étaient inutiles ; aussi longtemps qu'il boirait elle serait malheureuse, elle et ses enfants.

Son mari était manoeuvre au chemin de fer ; son service était extrêmement dangereux ; à chaque heure du jour sa vie était exposée, et le danger était encore plus menaçant quand Maryns avait bu. Cette incertitude continuelle augmentait encore l'inquiétude et le chagrin de la pauvre femme.

Un coup violent contre la porte la fit tressaillir ; elle alla ouvrir, son mari entra en trébuchant ; il avait encore bu plus que de raison.

— « Tiens, tu es encore debout, grommela-t-il en se laissant tomber sur une chaise. Tire mes bottines ».

Sans mot dire, la femme fit ce qu'il demandait.

— « As-tu perdu ta langue » ? cria-t-il.

— « Ne crie pas si fort, Maryns, les enfants dorment ».

— « Tu as retrouvé ta langue, tant mieux. Il ne fait pas gai dans cette boîte ; jamais un mot, toujours un visage à l'envers..... Donne-moi à manger ».

La femme plaça le plat sur la table. Il avala gloutonnement son repas, faisant entendre de temps en temps des jurons grossiers, causés sans doute par les souvenirs désagréables de la journée.

— « Femme, dit-il soudain, nous avons bu sec aujourd'hui ; tous, tu entends, tous, sans exception, nous avons lampé plus que d'habitude..... Cela ne t'étonne pas ? »

— « Vous avez bu plus que les autres jours » ?

— « On nous avait dit que ce serait la dernière fois... sacrédieu ».

— « Pourquoi ? »

— « Ne le sais-tu pas ou fais-tu semblant de ne pas le savoir ? Pourtant... il y a quelque temps... je t'en ai déjà dit ».

— « Je ne le sais pas ».

— « Le nouveau chef de station arrive demain ».

— « Il y a si longtemps qu'on en parle ».

— « Oui, oui, il arrive demain, ses meubles sont déjà là ; nous leur en avons fait voir de belles. Il paraît qu'il va nous dire de ne plus boire..... sacrédieu..... on dit que c'est un type sévère. »

La femme poussa un soupir, mais c'était un soupir de contentement, un soupir d'espoir en l'avenir.

Le nouveau chef de gare serait sévère, il défendrait aux ouvriers de boire, de gaspiller leur argent péniblement gagné, de négliger leur besogne, de miner leur santé et de mettre leur vie en danger. Oserait-il être si énergique ?

— « Non, ce n'est pas possible ! »

Il ramènerait dans l'humble demeure le bonheur disparu depuis si longtemps, il oserait braver tous ces cabaretiers égoïstes dont les intérêts allaient être menacés..... Leurs intérêts ! ne sont-ils pas bien plus à considérer que ceux des femmes et des enfants !

Non, non, il n'oserait pas faire cela.

Ainsi pensait la femme Maryns tandis que son homme buvait un dernier coup.

— « Ote-moi ma veste, cria-t-il... »

Mais.... nous allons lui résister.... sacrédieu.... il ne changera rien à notre vie, rien, entends-tu ? nous l'avons décidé tous ensemble.... Un ouvrier qui ne peut pas boire n'est pas capable de travailler..... et ici, il y en a du travail, sacrédieu. Pourquoi ne restait-il pas là-bas où il était... nous ne l'avons pas appelé, n'est-ce pas ? »

La femme ne dit pas un mot pensant bien que l'orage passerait. Elle fit bien ; Maryns se déshabilla

et ne dit plus rien. Fatigué par son pénible travail et ses copieuses libations, il se coucha bientôt sur sa dure paille en soufflant avec effort. Sa femme ne put dormir. Tout irait donc mieux; le nouveau chef de gare serait leur ange sauveur. Elle passa la nuit sans fermer l'œil, à réfléchir et à espérer.

A quatre heures elle était déjà debout, son homme devait être à son poste de grand matin. Il partit sans rien manger, il but une tasse de café, il lui était impossible de manger d'aussi bonne heure.

Bientôt elle entendit le son monotone de la corne de manœuvre et le bruit produit par les buttoirs.

Elle trembla en pensant aux accidents auxquels Maryns était continuellement exposé.....

Le nouveau chef de gare était arrivé....

Le supérieur qui est bien intentionné à l'égard de ses subordonnés doit être leur ami; le nouveau chef ne le fut pas. Dès la première heure de service il était leur ennemi; il ne pouvait en être autrement, il défendait de boire et ordonnait de rester au travail, l'esprit en éveil, l'œil vigilant, il donnerait l'exemple.

« Aimez la vie de famille, avait-il dit; n'allez pas au cabaret: votre tâche terminée, vous serez bien mieux auprès de votre femme et de vos enfants. Vous tenez en mains la vie de milliers de personnes ».

— « Sacrédiu..... répétèrent tout bas les ouvriers, c'est donc vrai, nous ne pourrons plus boire un coup... »

Une vingtaine de mois s'étaient écoulés depuis l'arrivée du nouveau chef de gare; on ne buvait plus.

Tout allait mieux, le travail était régulier, le danger avait diminué, une vie nouvelle donnait un courage nouveau.

Cependant un agitateur avait détruit la paix du travail.... On voulait revenir aux anciennes habitudes, les nouvelles pesaient trop lourdement sur les épaules des gosiers secs.

— « Non, répondit avec fermeté le chef qui obtint que l'on ouvre une enquête.

On ne boira pas. On n'exposera pas inconsidérément la vie des voyageurs. Voulons-nous interroger les mères et les femmes des ouvriers ? »

L'Inspecteur approuva.

Ils vinrent aussi chez la femme Maryns qui était occupée à faire de la dentelle ; sa maison était gentiment arrangée, les enfants étaient à l'école.

— « Êtes-vous contente, à présent, Madame Maryns ? demanda l'Inspecteur ».

— « Beaucoup plus qu'auparavant, Monsieur ».

— « Et pourquoi donc ? »

— « Parce que mon mari n'est plus le même. Il n'est pas encore entièrement guéri, mais maintenant il est raisonnable et bon ; il aime mieux les enfants, il ne crie et ne jure plus autant que jadis ».

— « Le nouveau chef de gare va bientôt s'en aller ».

— « Oh ! non, Monsieur l'Inspecteur, vous ne le permettrez pas..... »

— « Je n'y puis rien, il ne veut pas être exposé plus longtemps à.....

— « des provocations continuelles, je le sais, Monsieur, nous étions si heureux depuis son entrée en fonctions ; pourquoi cet ignoble provocateur est-il venu ici répandre ses théories ; mais, vous le connaissez depuis longtemps, Monsieur l'Inspecteur. »

« Ainsi le chef de station partirait ! Tous les soirs nous prions et faisons des vœux pour qu'il reste encore ici de longues années.... On ne boit presque plus ; le mari rapporte sa paie au logis alors qu'auparavant il la dépensait au cabaret. Maintenant il nous est possible de donner une bonne nourriture à nos pauvres petits ; jadis tout était pour le « baes », aujourd'hui c'est le tour du boucher. Notre bonheur aura donc été

de courte durée, car ils recommenceront tous à boire, c'est certain ».

Et deux larmes coulaient de ses joues pâles.

Après lui avoir adressé quelques mots de réconfort, l'Inspecteur s'en alla.

La femme Maryns ne parla pas à son mari de la visite de l'Inspecteur et Maryns ne souffla mot de l'importante nouvelle qui cependant n'était plus un secret pour personne.

Plusieurs semaines s'écoulèrent ; la paix régnait encore et la femme Maryns pensait que la mauvaise nouvelle ne se confirmerait pas. Elle en était bien heureuse.

Un soir, Maryns ne rentra pas à l'heure habituelle ; les enfants durent se coucher ; deux, trois heures se passèrent et la malheureuse mère trembla à l'idée de voir recommencer la vie de jadis ; l'Inspecteur avait-il dit vrai ?

Soudain elle entendit au dehors des chants bruyants, elle distingua plusieurs voix d'hommes ; le chant se rapprochait de plus en plus ; c'étaient des hommes ivres qui chantaient. Un pressentiment lui dit que Maryns était du nombre.

La porte fut ouverte d'une poussée.

— « Entrez, mes amis, vous êtes ici chez vous. »

Deux souldards étaient obligés de soutenir Maryns, ou, pour mieux dire, ils se soutenaient les uns les autres.

Maryns tomba lourdement sur une chaise, ses deux amis s'appuyèrent à la muraille. Sous le regard sévère de l'épouse indignée, ils restaient tous trois interloqués.

— « Ne faites pas attention, bégaya Maryns ; elle est fâchée parce que nous sommes un peu pompette. Elle n'y est plus habituée..... mais faites attention, ne dites pas de mal du ROUGE ».

— « Sacrédiu..... grondèrent les deux souldards. »

— « Ne jurez pas ici, ivrognes que vous êtes ! » ordonna la femme Maryns.

— « Est-il vraiment si bon que cela ? »

— « Ne le calomniez pas, ne calomniez pas cet honnête homme, c'est le soutien de vos femmes et de vos enfants, c'est un véritable père pour nous tous. »

Et la femme Maryns sentait son cœur se soulever à la vue de ces buveurs éhontés.

— « Je vous avais bien dit de ne pas dire du mal du ROUGE, » répéta Maryns avec effort.

— « Elle doit savoir pourquoi, sacrédiu ».

La brave femme les regarda fixement dans leurs yeux à demi fermés.

— « Certainement, je sais pourquoi, cria-t-elle....., c'est parce que vous êtes trois lâches..., voilà pourquoi..., c'est parce qu'il a travaillé à votre bonheur et que vous tous vous détruisez ce bonheur...., c'est parce qu'il veut faire de vous des citoyens sérieux que je vous défends de dire du mal de lui. Allez, interrogez les mères de vos enfants innocents et si elles comprennent aussi bien que moi l'étendue de leur malheur, elles vous diront ce que je dis à Maryns : il faut en finir avec ces beuveries qui vous dégradent.

Sortez d'ici, ordonna-t-elle, en tirant violemment la porte.

Dorénavant je vous défends de franchir le seuil de ma demeure ».

Les deux ivrognes, sans mot dire, sortirent en titubant ; ils s'enfoncèrent dans l'obscurité et rentrèrent chez eux.

— « Sacrédiu » dit Maryns quand ils furent partis sans ajouter un mot de plus.

La décision de sa femme était ferme, sa parole énergique l'avait dégrisé, il ne proféra plus de menaces comme il le faisait toujours auparavant.

Il se déshabilla sans dire un mot, il resta assis sans bouger et s'endormit ; il ronflait comme un porc, un véritable porc.

La femme Maryns se mit au lit ; un changement radical s'était opéré dans son esprit ; elle était décidée à ne plus souffrir ce qu'elle avait dû supporter si longtemps.

Ses enfants devraient-ils rougir de leur père ?

Le lendemain elle irait parler au chef de gare.

Selon son habitude elle se leva tôt et prépara le café ; Maryns, tombé de sa chaise, était étendu sur le carreau glacé contre un pied de la table.

Il s'éveilla, se leva, but comme d'ordinaire une tasse de café chaud et partit sans prononcer une parole.

Sa tête était lourde, son pas incertain.

Et dire que c'est dans un tel état qu'il devait faire une besogne aussi dangereuse que la sienne.

N'est-ce pas stupide d'exposer sa vie aussi étourdiement ?

N'est-ce pas inhumain de vouer aussi inconsciemment sa femme et ses enfants à la misère ?

— « Sacrédiu, se dit-il à lui-même, décidément je ne supporte plus aussi bien la boisson ».

Une demi-heure plus tard les manœuvres commencèrent ; il y avait beaucoup d'ouvrage, la veille le ROUGE était en congé, on en avait pris à son aise !

Maryns ne se sentait pas en état de faire convenablement sa besogne ; il avait les membres comme brisés et il ne pouvait que difficilement se baisser en dessous des buttoirs. Cependant il fallait bien continuer à travailler, les trains devaient partir, toutes les voies étaient encombrées de wagons.... partout des wagons... toujours des wagons.

— « Sacrédiu, machiniste, attends un moment. »

Une soif violente le torturait, il étouffait ; rien qu'un verre..... après, cela irait mieux..... Le temps d'entrer

au cabaret, de vider une chope et le voilà de nouveau entre les rails.

— « Tuut, tuut ! en avant ! » commande le cornet de manœuvre.

— « Tuut, tuut, tuut ! en arrière ! » commande-t-il ensuite.

Un cri perçant retentit ; le chauffeur l'a entendu, saute en bas de sa machine ; Maryns était pris entre les buttoirs !

— « Lâchez un peu » crie le chauffeur. Maryns tombe sans connaissance dans les bras de ce dernier.

Un médecin ! On se précipite à sa demeure.

Maryns reçoit les premiers soins ; il perd le sang par la bouche et par le nez, il vit encore.

Le désespoir de sa femme et de ses enfants est navrant.

L'état du blessé est désespéré ; le médecin, sans se prononcer, hausse les épaules....

Le juge est déjà arrivé sur les lieux.

— « Non, non, Monsieur le Juge, dit le machiniste, ne croyez pas que je sois coupable ; ne m'obligez pas, pour ma défense, à vous rapporter des faits qui vous étonneraient et vous troubleraient profondément. »

Le juge d'instruction comprit.

Maryns fut sauvé mais ne guérit pas complètement et il ne put reprendre son service de manœuvre.

Aujourd'hui il regrette le départ de son chef prévoyant qui avait en vue leur bonheur à tous et dont les précieux conseils ne furent compris que par les pauvres mères de famille.

Maryns est devenu un bon époux et un père modèle. C'est le ROUGE qui avait raison.

Ik ken....

Muziek van A. De Graeve.

I.

Ik ken een lied zoo wonderschoon,
Betoovrend zalig-zacht van toon,
't Vervult het hart met blijheid,
Den geest met geurge reinheid,
't Ontroert zoo diep als men het hoort,
't Begint en eindigt met het woord:
Oprechtheid!!

II.

Ik ken een bloempje lachend frisch,
Het siert zoo lief den feeste-disch,
't Strooit balsem op de droefheid,
Het sterkt der menschen kleinheid,
Het wordt gestreeld door zon en sneeuw,
Want 't bloeit en geurt sinds jaar en eeuw,
't Is vriendschap!

III.

Ik ken een mooi en vruchtbaar oord,
Waar 't zonnekyn lief-stralend gloort,
't Spoort zacht ons aan tot arbeid,
't Voedt welig 't zaad der vrijheid,
Geen zorgloosheid wordt er gedoogd,
Het levensheil wordt slechts verhoogd
Door werken!!

IV.

Ik ken een kloek-gespierde maagd,
Die immer waakt en nimmer klaagt,
Z'heeft armen sterk en krachtig,
Een wil als staal zoo machtig,
Een adem die den wind trotseert,
Een naam door plicht en tucht vereerd:
Volharding!!

Een Held.

Op driehonderd meters van het statiegebouw staat het seinhuisje, hoog boven de sporen; een veertigtal ijzeren hefboomen schitteren als zilveren staven in de zon.

Het geklingel van het ver-spreektoestel en het seingeschel der naburige blockposten zijn niet bij machte de kalme houding, de regelmatige dienstverrichting van den seinwachter in het minst te wijzigen.

Sedert twintig jaar waakt hij bij dag of bij nacht op het levensbehoud der reizigers; stipt en streng in alles wat zijn plicht hem gebiedt, leeft hij daar als de slaaf van zijn meester, wiens vriend hij is.

De statie-overste had hem gezegd: « Gij zijt de bevelhebber van het seinhuisje, gij zijt er heer en meester zooals de zeekapitein op zijn schip dat worstelt tegen het bruisend tempeest. »

Die woorden hadden hem diep ontroerd; hij had ze aan zijne vrouw herhaald en beide hadden erom geweend door zielsgenot.

Zijne forsche hand gebiedt stilstand aan de treinen of laat ze zegevierend klink-klinkend binnenstoomen of henenrijden; hij regeert als een vorst in het lichtluchtig sein-vertrek waar hij beslist over leven en sneven zijner reizende medemenschen.

Ondanks het groot aantal op- en afvarende treinen kent hij al de bijzonderheden van de uren-tabel; noch de wijzers van het uurwerk, dat vlak vóór hem aan den muur eentonig tike-takt, noch de vertrek- of aan-

komstbeurten ontsnappen aan zijn waakzaam-wakker oog, immer frisch van geest tuurt hij achter en voor, steeds bedacht op verrassingen of misslagen.

Jan Kreels, de seinwachter, heeft twee kinderen, een jongen en een meisje, twee vlijtige leerlingen; hij zal er knappe menschen van vormen, hij wil ze zien opgroeien tot deftige leden der samenleving, verknocht aan eer en plicht, zooals hij zelf steeds was.

Hij woont in zijn eigen huisje, niet ver van de spoorbaan; 't is de vrucht van jaren-lange zorg van man en vrouw.

Hij roept zijnen gebuur aan het spreektoestel.

— « Trein 8 in 't zicht ? »

— « Vermoedelijk drie minuten vertraging, kan niets meer inwinnen, lichte mist op de lijn tusschen A. en S., 'k verwittig u dadelijk. »

Men roept van de andere zijde :

Tinge-ling.

— Allo, wie daar ? »

— « Kreels, seinhuis 54. »

— « Kreels, machine van trein 418 ontredderd, werkhuis zendt dadelijk vervangende machine. Spoor 14 blijft bezet, laat trein 8 op spoor 10 binnenloopen, doe vertragen vóór stilstandssein, verwittig personeel door witte vlag, schrijf in en herhaal. »

— « Dank, heer statie-overste », zegt Jan Kreels, na het ingeschreven bevel te hebben herhaald.

Tinge-ling, Tinge-ling.

— Allo, allo, seinhuis 54.

— « Laat ontredderde machine van 418 op doodspoor 20; trein 418 vertrekt dadelijk; n° 8 komt op 10. »

Het uitgangsein voor trein 418 staat veilig; in suizingwekkende vaart zal hij weldra voorbijstoomen, smookend, spuwend, sprankelend en sprenkelend als 't ware fier over zijne ijzeren macht en kracht.

Trein 8 is in aantocht, het baanvak is vrij en Jan

Kreels stelt het aankomstsein op veilig; reeds hoort hij het machtig gedommel van den ijzeren reus en hij vertoont de witte vlag om het personeel van de spoorwijziging te verwittigen.

...Hemel, wat ziet hij?

Zijn dochtertje, vaders eetmaal dragend, zijn aangebeden kind loopt in het spoor uitzonderlijk bestemd voor trein 8, die zich aan de kromming vertoont; niets kan het arme schepsel redden, ja toch, vader Kreels zal den wissel van richting veranderen om zijn kind te sparen...

Neen, o neen, de seinwachter mag zich niet plichtig maken aan zulke euveldaad.... want trein 8 zou schuins in 418 loopen.... honderden reizigers zou hij moeten slachtofferen voor zijn ongelukkig kind....

Kalm en waardig, bleeker dan de witte vlag die hij vertoont, behoudt hij seinen en wissels, de treinen kruisen elkander en op dat oogenblik weet geen mensch dat een nederige held honderden reizigers het leven heeft gespaard.... Een luide gil doet hem het bloed naar het hoofd stijgen.

Hij stormt naar beneden nadat hij de seinen op stilstand heeft geplaatst en naast het seinhuisje staat het angstig meisje, onaangeroerd, schuw te glimlachen bij het naderen van vader.

Het zien der witte vlag gaf aan het kind een plotse ling voorgevoel van het dreigend gevaar en het kon bij tijds tusschen de seindraden te recht komen: de trein rende rookend en zuchtend voorbij nadat de machine het blikken eetkorfje uit de linker hand van het meisje op de spoorbaan had geslingerd.

Jan Kreels sluit zijn kind als een waanzinnige in de armen, draagt het naarboven en breekt in tranen los.

Enkele oogenblikken later was de statie-overste ter plaatse, hij wist alles. Kreels heeft de bedreven fout

niet willen verzwijgen doch gewaagt niet van zijne heldendaad.

— “ Uwe beide handen, Kreels, zegt de statie-overste diep ontroerd, en laat mij u aan het hart drukken. ”

Eenige maanden nadien spelde de heer Minister het burgerlijk eereteeken op de edele borst van den nederigen seinwachter.

Un Héros.

Haute, au-dessus des voies du chemin de fer, la cabine de l'aiguilleur se dresse à trois cents mètres de la station; une quarantaine de leviers brillent au soleil comme des barres d'argent.

Le tintement de l'appareil téléphonique et la sonnerie des signaux des postes voisins ne parviennent pas à faire se départir l'aiguilleur de son attitude calme, ni à le détourner le moins du monde de l'exécution régulière de son service.

Depuis vingt ans, la nuit ou le jour, il veille sur la vie des voyageurs; ponctuel et sévère pour tout ce que son devoir lui commande, il vit là comme un esclave attaché à un maître dont il est l'ami.

Le chef de station lui avait dit : « Vous êtes le commandant de la cabine; vous en êtes le maître absolu, tout comme un capitaine de navire luttant avec son vaisseau contre la mer en furie ».

Ces paroles l'avaient profondément touché; il les avait rapportées à sa femme et tous deux en avaient été émus jusqu'aux larmes.

Sa main vigoureuse ordonne aux trains de s'arrêter; il les fait entrer en gare à toute vapeur ou les fait partir victorieusement; il règne en roi dans la chambre lumineuse et claire des signaux où il décide de la vie ou de la mort de ses semblables.

Malgré le grand nombre des trains montants ou descendants, il connaît l'horaire jusque dans ses moindres détails; ni les aiguilles de l'horloge, pendue en

face de lui et qui fait entendre son tic tac monotone, ni la succession des départs et des arrivées n'échappent à son œil attentif et vigilant ; l'esprit toujours en éveil, il a l'œil partout, songeant sans cesse aux surprises et aux erreurs possibles.

Jan Kreels, l'aiguilleur, a deux enfants, un garçon et une fille ; ce sont des écoliers appliqués dont il fera d'habiles ouvriers ; il veut les voir devenir des membres sérieux de la société, esclaves comme lui, de leur devoir et de l'honneur.

Il habite une petite maison qui lui appartient et qui est située à proximité du chemin de fer ; c'est le fruit des économies que sa femme et lui amassèrent péniblement pendant de longues années.

Il appelle l'aiguilleur voisin à l'appareil téléphonique.

— « Le train 8 est-il en vue ? »

— « Probablement 3 minutes de retard ; ne peut plus les regagner ; léger brouillard sur la ligne entre A. et S... Je vous préviendrai desuite.

Tinge-ling.

— « Allo, qui est là ? »

— « Kreels, cabine 54. »

— « Kreels, machine du train 418 avariée, atelier envoie immédiatement machine de rechange. Voie 17 reste occupée ; faites entrer le train 8 sur la voie 10, faites ralentir devant le signal d'arrêt, prévenez le personnel par le drapeau blanc. Inscrivez et répétez. »

— « Merci, M. le chef de station », dit Kreels après avoir répété l'ordre transcrit.

Tingeling, Tingeling.

— « Allo, allo, cabine 54. »

— « Faites passer machine avariée du 418 sur le cul de sac 20. Train 418 part immédiatement, n° 8 arrive sur la voie 10. »

Le signal de sortie pour le train 418 se trouve au

passage ; dans sa course mugissante il passera bientôt fumant, crachant des étincelles et de la vapeur, comme s'il était fier de sa force et de sa puissance de fer.

Le train 8 approche, la voie est libre et Jan Kreels, en toute sécurité met au passage le signal d'arrivée ; déjà il entend le roulement puissant du géant de fer et il montre le drapeau blanc pour prévenir le personnel du changement de voie.

Ciel ! que voit-il ?

Sa petite fille, portant le repas de son père, son enfant adorée court dans la voie destinée exceptionnellement au train 8 qui se montre à la courbe de la voie d'entrée ; rien ne peut sauver la pauvre créature à moins que le père Kreels, pour épargner son enfant, ne change la direction de l'aiguillage.

Non, o non, l'aiguilleur ne peut se rendre coupable d'un tel crime ;... il devrait sacrifier des centaines de voyageurs à sa malheureuse enfant, car le train 8 prendrait en écharpe le train 418....

Calme et digne, plus pâle que le drapeau blanc qu'il agite, il maintient les signaux et les aiguillages ; les trains se croisent et, à ce moment, nul ne se doute qu'un héros obscur a sauvé la vie à des centaines de voyageurs.... Un cri perçant lui fait monter le sang à la tête.

Après avoir replacé les signaux d'arrêt, il se précipite vers les voies.

A côté de la cabine, la petite, qui n'a pas reçu la moindre égratignure sourit anxieusement à l'approche de son père.

La vue du drapeau blanc donna à l'enfant un pressentiment soudain d'un danger menaçant, et elle eut juste le temps de se réfugier entre les fils conducteurs des signaux : le train passa devant elle à toute vitesse, après que la machine eut lancé sur la voie la gamelle de fer blanc que la petite tenait à la main gauche.

Jan Kreels serre comme un insensé son enfant dans ses bras, il l'emporte là-haut, dans sa cabine, et fond en larmes.

Quelques instants après, le chef de station arriva sur les lieux ; il savait tout. Kreels n'a pas voulu taire l'infraction commise, mais il n'a pas osé parler de son geste héroïque.

— « Vos deux mains, Kreels, dit le chef de station profondément ému, et permettez-moi de vous presser sur mon cœur. »

Quelques mois plus tard, M. le Ministre épinglait la médaille des braves sur la noble poitrine de l'humble aiguilleur.

HULP IN NOOD

Omstandigheidskoor uitgevoerd door de Koninklijke Zangmaatschappij "VOORUIT", met de welwillende medewerking van verschillende afgevaardigden van andere maatschappijen der Stad, ter gelegenheid der plechtige inhuldiging van het Eere-Vaandel der Maatschappij van Onderlingen Bijstand De Gedecoreerden "Hulp in Nood" van St-Nicolaas (Waes), op Zondag 25 Augusti 1895.

Gedicht van E. Tetaert,
Algemeene Secretaris.

Muziek van G. Van Vlemmeren,
Bestuurder der Stedelijke Muziekschool.

*Wie zijt Gij toch, die heind en verre
Het moederhart zóó diep ontroert,
Die glinstrend als een heemlensterre,
Ons stil naar hooger sfeer vervoert?
Die harteleed en zielelijden
Verzacht en heelt door heul en troost,
Die balsem schenkt voor 't bitter strijden
En om wiens hulp geen stervling bloost?*

* * *

*..... 't Orkaan giert wild, fel plast de regen,
Het meer wast snel, hoe huilt de wind!
..... Is daar geen angstkreet opgestegen?....
« Ter hulp! Ter hulp! o red mijn kind! »...
En spottend met de woeste baren,
Plonst Ge in de golven op en nêer.....
..... Wijl weenende oogen op U staren,
Schenkt Ge aan de moeder 't kindje wêer!*

* * *

*'t Is brand! 't Is brand!... de kepers kraken,
Het vuur vernielt èn hout èn steen,
't Verdelgt, 't verslindt, verkoolde daken
Plots storten dreunend naar benêen!.....*

*Wijl bange kreten zich doen hooren,
En feller gloeit en blaakt de gloed,
Springt Gij ter hulp, o Uitverkoren,
Wie schonk U zóóveel heldenmoed?*

* * *

*Gij zijt het die bij zieketijden,
Den schaamle steunt en troost en helpt,
Verzachting schenkt aan 't diepste lijden,
Des werkerstranen droogt en stelpt!
Hoe is uw naam? 'k zal hoog Hem prijzen,
'k Wil Hem verkonden wijd en zijd,
Als de avondster Hem op doen rijzen.....
O, wees vereerd, gebenedijd!!.....*

* * *

*Gij kent mij niet? 'k Strooi moed in ieders hart,
Gij kent mij niet? 'k Bekamp de volkrensmart,
'k Maak zwakken kloek en sterk, 'k maak kleinen groot,
'k Ben «Hulp»! 'k Ben «Hulp»! 'k Ben «HULP IN NOOD»!*

*Ziet gij het breede vaandel wappren?
Het is de vlag van braven en van dappren,
Het is de vlag van hem die mede-lijdt,
De vlag van hem die nood en smart bestrijdt,
O! dierbre vlag gegroet!*

*O, rijkkleurig vaandel, o leeuwenbanier,
Wij groeten U nêedrig, wij groeten U fier,
O! vaandel van hem die zijn broederen helpt,
Zijn naasten bemint en wiens tranen het stelpt,
Gij spreekt ons van liefde, van zalvende vreugd,
Gij toont ons de weldaad als de edelste deugd!
Wees immer, ô vlagge, het licht onzer baan,
Der baan van de schaamlen waar doornen op staan!
O, rijkkleurig vaandel, o, leeuwenbanier,
Wij groeten U nêedrig, wij groeten U fier,
O! vlagge van hem die zijn broederen helpt,
Zijn naasten bemint en wiens tranen het stelpt,
O! vlagge, gegroet, gegroet!!*

St-Nicolaas, 6 Juli 1895.

Het rechterlijk onderzoek.

— « Heer Rechter, ik zal u gansch de waarheid zeggen ; geen enkel woord zal ik u verzwijgen ; raadpleeg dan uw gezond verstand, raadpleeg dan uw hart, veroordeel mij of laat mij tot vrouw en kinderen terugkeeren. »

.....'t Was gister juist acht dagen geleden dat Kobe — hij rust nu bij den Heer — den ijzeren trap opklom en mijn seinhuisje binnenkwam, rond middernacht, ik had nachtdienst. Ik zag hem niet zonder verbazing binnenkomen.

— Toone, zegde hij, binnen drie dagen is het Nieuwjaar ; baas Jan uit *den Zoeten Inval* hierover, noodigt ons allen uit, op Nieuwjaaravond, tot een lekker avondmaal. Baas Jan is een joviale kerel, die het goed meent met het statie-volk ; wij hebben altijd zóóveel leute bij hem en hij houdt eraan dat niemand ontbreke. Elkeen heeft de uitnoodiging aanvaard, Soei en Pol, de twee wisselwachters uitgezonderd, doch als zij vernemen zullen dat gij er ook wezen zult, dan zal hun jawoord niet achterwege blijven.

Zwijgend schudde ik het hoofd, terwijl ik hem vlak in de oogen keek ; ik bemerkte dat hij bij drank was.

— Waarom weigeren ? Wilt gij ons feestje doen mislukken ? Wij houden veel van u en het statievolk betreurt het oprecht dat gij zoo afgezonderd leeft, men moet een beetje verstrooiing zoeken na een ganschen dag werkens, vóóral als men zich nooit, zooals gij, een enkelen stap van zijn post verwijderen kan.... Kom kom, Toone, laat u gezeggen, de kamaraden zouden

erg misnoegd zijn. De statie-overste heeft daar niets in te zien, het feestje heeft plaats na den dienstdienst....

— Ik kan niet, Kobe, zegde ik, ik heb nachtdienst zooals nu.

— De vrienden weten dat gij nachtdienst hebt, de zondagman zal u vervangen.

— Zonder vóórkennis van den statie-overste? neen, neen, dat doe ik niet, antwoordde ik vastberaden.

— Wij zullen hem verwittigen, zoo gij wilt, maar 't is niet noodig voor een paar uren, kom, kom....

— Neen, Kobe, dring niet aan; te meer, gij weet het wel, ik heb de gewoonte niet de herbergen te bezoeken; ik ken den baas uit *den Zoeten Inval* nauwelijks van aanzien. Vermaakt u om te best en laat mij aan mijn werk.

— Het zal u geen cent kosten, Toone, zei Kobe en gij zult veel plezier hebben, dat verzeker ik u.

— Neen, Kobe, al was ik vrij af, toch kwam ik niet, ik blijf liever bij vrouw en kinderen....

— Laat de vrouw niet zoo eeuwig en altijd baas spelen, Toone, 't is kinderachtig.

— Wij zijn baas, allebei, Kobe, en zóó zijn wij best gelukkig.

— Wees niet stijfhoofdig, Toone, de vrienden wachten op uw antwoord; mag ik zeggen dat gij komen zult?

— Neen, Kobe, neen, 't zal wel gaan zonder mij zooals altijd. Laat mij nu aan mijn werk, Kobe, de treinen zijn aangekondigd, 'k moet alléén zijn....

— Schijnheilige kluizenaar, schimpte hij grammoedig, terwijl hij zich omkeerde om weg te gaan en ik hoorde hem binnensmonds vloeken.

Hij ging naar de deur; hij tastte naar de trapleuning,

ik kwam bij met mijn driekleurige lantaarn om hem te lichten.

— Val niet, Kobe, beneden rechts afkeeren, links liggen de seindraden.

— Denkt gij dat ik dronken ben, mouwstrijker, schimpte hij wêer en sukkelde moeilijk van den hoogen ijzeren trap.

Ik had medelijden met Kobe en ik was niet boos op hem.

De treinen kwamen aan en vertrokken en ik dacht aan Kobe's bezoek niet meer; ik sprak geen woord van ons gesprek, zelfs niet aan mijne vrouw.

Nieuwjaaravond was aangebroken en het luidruchtig feestje, waartoe ik uitgenoodigd werd, wedijverde met het belgeklingel in mijn seinhuisje; ik hoorde tieren, zingen, lachen, dansen.

Rond twee uur 's nachts scheen het mij dat iemand boven kwam met tragen, onzekeren stap. Een vóórgevoel zegde mij dat het Kobe was. Inderdaad, Kobe, erg dronken, stiet de deur open, hij moest zich vasthouden aan den eersten hefboom, hij bleef staan en versperde mij den weg naar het spreektoestel.

Het oogenblik was slecht gekozen; de naburige posten en het statiebureel gunden mij geen oogenblik rust; het reizigersverkeer was zeer druk ter gelegenheid van Nieuwjaaravond en er was veel vertraging.

Met vlammenden blik stond Kobe mij aan te staren; hij hield zich steeds vast aan den hefboom.

— Mouwvager, spotte hij, durft gij herhalen wat gij van mij verteld hebt? Durft gij nu nog zeggen dat ik dronken, dat ik een dronkaard ben?

— Kobe, zegde ik kalm, zoek geen ruzie, ik sprak geen woord van u, noch goed, noch kwaad; laat ons

morgen elkander spreken, kom bij mij te huis en gij zult zien dat ik uw vriend ben.

— Mijn vriend, stotterde hij, mijn vriend..... mijn vijand, ja, de vijand zijt gij van alleman, mouwstrijker, pezewever, waterdrinker, cententeller, overdrager. Wij zullen u vinden, de vrienden kennen uwe kleur.

Ik sprak geen woord.

Trein 385 moest vertrekken en trein 10 moest binnenkomen.

Men riep mij aan het spreektoestel; Kobe versperde mij den weg.

— Kobe, laat mij door, de dienst is vast ontredderd, gij hoort het, het bureel van den statie-overste roept mij.

— Gij gaat niet door, riep hij stijfhoofdig, of moet gij hem wêerom kwaad spreken?...

De bel klonk aanhoudend.

— Kobe, zegde ik met nadruk, ga heen en laat mij werken; men vraagt mij aan het spreektoestel. Laat mij het sein op onveilig plaatsen.

Als een waanzinnige brak hij in een schaterlachen los, terwijl hij zich steviger vastklampte aan den hefboom en de klink der deur.

Zonder een woord te spreken greep ik hem bij zijn rechter arm, slingerde hem ten gronde en sprong naar het telefoon.

— Wacht niet zóólang, berispte men, de dienst is in de war. 614 komt vóór trein 10, die twaalf minuten vertraging heeft. 385 zal wachten op trein 10, laat 612 binnen op.....

Het overige verstond ik niet meer, Kobe was te been geraakt en liet zijne vuist met woest geweld in mijn nek terecht komen.

De plicht beval mij geweld tegen geweld; ik sprong naar hem, hij had den aanval vóórzien, het schuim stond op zijn mond, lijf om lijf rolden wij op den vloer nevens de hefboomen. Ik dacht aan die talrijke menschenlevens.... hij kwetste mij met handen en voeten....

Eindelijk kon ik mij loswringen uit die woeste omstrengeling doch op het oogenblik dat ik den hefboom ging verplaatsen, stond hij weer voor mij, dreigend, ontuchtend....

Met forsche vuist sloeg ik hem tegen den rechter schouder, hij plofte neder en rolde langs de openstaande deur en den hoogen ijzeren trap in de pekdonkere diepte nêr.....

Ik stelde het sein op onveilig, verplaatste den aankomstwissel, stelde het sein wêr op veilig, de reizigers waren gered..... Een halve minuut was verlopen.

Daarna sprong ik naar het spreektoestel en herhaalde :

— Trein 614 komt vóór trein 10 die twaalf minuten vertraging heeft. Trein 385 wacht op trein 10, laat 612 binnen op spoor 5..... meen ik.....

— Goed, Toone. Wat gebeurt er in het seinhuis?....
Trein 614 stoomde binnen.

— Er is een ongeluk gebeurd, verwittig den heer statie-overste dadelijk, Kobe is uit het seinhuis naar beneden gestort....

Ik ijelde den trap af..... Kobe was dood.....

De deur van *den Zoeten Inval* stond wagenwijd open.

— Helpt mij, als 't u belieft, smeekte ik wanhopig.

— Laffe moordenaar, riepen verscheidene stemmen en zij jouwden mij uit.

Het overige weet gij, Mijnheer de Rechter.

Een moordenaar! mijne vrouw zal sterven van verdriet. Ondervraag mijnen meester en hij zal u zeggen dat zij liegen.

De onderzoeksrechter, diep geschokt, voelde een traan in zijn oog opwellen; hij stond op en mede-lijdend bekeek hij den bedroefden seinwachter, wien hij de hand reikte.

— Ga naar huis, brave man, bij vrouw en kinderen. Gij zijt een trouwe dienaar van uw vaderland.

Buiten stond de statie-overste die hem geluk wenschte en naar huis geleidde onder het algemeen gejuich der ingelichte menigte.

L'Instruction judiciaire.

« Monsieur le Juge, je vais vous dire toute la vérité, je ne vous tairai pas un seul mot; consultez alors votre bon sens, consultez votre cœur, condamnez-moi ou laissez-moi retourner auprès de ma femme et de mes enfants ».

..... Il y eut hier huit jours exactement, que Kobe — que Dieu ait son âme — monta l'escalier de fer et entra dans ma cabine. Il était à peu près minuit, j'étais de service de nuit; non sans étonnement je le vis entrer.

— Toone, dit-il, dans trois jours, c'est la nouvelle année; Jan, le baas du cabaret d'en face *In den Zoeten Inval* nous invite tous la veille de l'an, à un excellent souper. Baas Jan est un joyeux gars, qui est bien porté pour les ouvriers de la station; nous avons toujours beaucoup de plaisir chez lui et il tient à ce que personne ne manque. Tous ont accepté l'invitation excepté François et Pol, les deux gardes-excentriques, mais quand ils sauront que vous êtes de la partie, ils ne tarderont pas à accepter aussi.

Sans rien dire, je haussai les épaules en le regardant fixement dans les yeux; je m'aperçus qu'il était ivre.

— Pourquoi refuser? Voulez-vous faire rater notre fête? Nous tenons beaucoup à vous et les camarades regrettent vraiment que vous vivez si isolé; après toute une journée de travail, on doit chercher à se distraire un peu, surtout quand on ne peut jamais, comme vous, s'éloigner d'un seul pas de son poste. Allons, Toone, laissez vous convaincre, les camarades seraient très

mécontents. Le chef de station n'a rien à y voir, la fête a lieu après le service.

— Je ne puis accepter, Kobe, je suis de service de nuit comme aujourd'hui.

— Les amis savent que vous êtes de service de nuit, l'homme du dimanche vous remplacera.

— Sans prévenir le chef de station ? Non, non, c'est impossible, répondis-je, fermement décidé.

— Si vous le voulez, nous le préviendrons, mais pour quelques heures, ce n'est pas nécessaire. Vous viendrez, n'est-ce pas ?

— Non, Kobe, n'insistez pas ; au surplus, vous savez bien que je n'ai pas l'habitude de fréquenter les estaminets, je connais à peine le baas du *Zoeten Inval*. Amusez-vous bien et laissez-moi à ma besogne.

— Ça ne vous coûtera pas un centime, Toone, et je vous assure que vous aurez beaucoup de plaisir.

— Non, Kobe, quand même je serais libre, je préfère rester auprès de ma femme et de mes enfants.

— Ne vous laissez donc pas toujours ainsi dominer par votre femme, Toone, c'est enfantin !

— Personne ne domine, nous sommes maîtres tous deux, Kobe, et nous sommes très heureux ainsi.

— Ne soyez pas entêté, Toone, les amis attendent votre réponse ; puis-je leur dire que vous viendrez ?

— Non, Kobe, non, vous vous passerez bien de moi comme toujours. Maintenant laissez-moi à mon travail, Kobe, les trains sont annoncés, je dois être seul.

— Ermite hypocrite, dit-il tout en colère en me tournant le dos pour s'en aller et j'entendis qu'il jurait tout en grommelant.

Il alla vers la porte, il tâtonnait pour atteindre la

rampe ; je m'approchai pour l'éclairer avec ma lanterne tricolore.

— Ne tombez pas, Kobe, en bas, tournez à droite, à gauche se trouvent les fils des signaux !

— Pensez-vous que je suis saouï, flatteur ? me lança-t-il de nouveau, et il descendit lentement le haut escalier de fer.

J'avais pitié de Kobe et ne lui en voulais pas.

Les trains arrivèrent et partirent et je ne pensais plus à la visite de Kobe, je ne parlais même pas à ma femme de notre conversation.

Le soir du réveillon était arrivé et le bruit de la fête, à laquelle j'avais été invité, rivalisait avec celui produit par la sonnerie des signaux, j'entendis crier, chanter, rire et danser.

Vers deux heures du matin, il me semblait que quelqu'un montait, à pas lourds et mal assurés, l'escalier de la cabine.

Un pressentiment me dit que c'était Kobe.

En effet, Kobe, abominablement ivre, poussa la porte, il dut s'appuyer au premier levier et resta là, debout, me barrant le chemin de l'appareil téléphonique.

Le moment était mal choisi, les postes voisins et le bureau du chef ne me laissaient pas un moment de répit ; le trafic des voyageurs était intense à l'occasion de la veille du nouvel an et il y avait beaucoup de retard.

Kobe, l'œil allumé, restait à me regarder fixement, se retenant au levier.

— Flatteur, dit-il, en se moquant de moi, oseriez-vous répéter ce que vous avez raconté sur mon compte ? Oseriez-vous encore dire que je suis saouï, que je suis un ivrogne ?

— Kobe, dis-je avec calme, ne me cherchez pas noise, je n'ai rien dit de vous ni en bien ni en mal ; demain nous nous expliquerons et vous verrez que je suis votre ami.

— Mon ami, bredouilla-t-il, mon ami,mon ennemi, oui ; vous êtes l'ennemi de tous, un flatteur, un lambin, un buveur d'eau, un avare, un délateur. Nous vous connaissons, les amis savent à quoi s'en tenir à votre égard.

Je ne dis rien.

Le train 385 devait partir et le train 10 allait arriver.

On m'appela à l'appareil téléphonique, Kobe me barra le chemin.

— Kobe, laissez moi passer, le service est bouleversé, vous entendez bien que le bureau du chef de station m'appelle.

— Vous ne passerez pas, cria-t-il obstinément, vous allez encore lui raconter des histoires.

La sonnerie continuait à marcher.

— Kobe, lui dis-je avec force, allez-vous en et laissez-moi travailler ; on m'appelle à l'appareil. Laissez-moi replacer le signal à l'arrêt.

Il éclata de rire comme un insensé en se cramponnant plus fort au levier et la clenche de la porte ; sans dire un mot, je le pris par le bras droit, le jetai par terre et courut au téléphone.

— Ne tardez pas si longtemps, me reprocha-t-on, le service est en déroute. 614 précède le train 10 qui a douze minutes de retard. 385 attendra le train 10. Faites entrer 612 sur.....

Je n'entendis pas le reste ; Kobe s'était levé et m'avait porté à la nuque un formidable coup de poing.

Contre la violence le devoir m'ordonnait d'employer

la violence ; je sautai sur lui, il avait prévu l'attaque, il avait l'écume à la bouche ; nous roulâmes corps à corps sur le plancher à côté des leviers. Je pensais à ces nombreuses vies humaines..... il me frappait des pieds et des mains.....

Enfin je pus me dégager de cette étreinte furieuse, mais au moment où j'allais déplacer le levier, il sauta de nouveau sur moi, dégrisé, menaçant.

Je lui donnai un violent coup de poing à l'épaule droite, il s'effondra avec un bruit sourd, roula par la porte ouverte et disparut dans le vide obscur du haut escalier de fer.

Je mis le signal à l'arrêt, déplaçai l'excentrique d'arrivée, remis le signal au passage..... les voyageurs étaient sauvés..... Une demie minute s'était écoulée.

Ensuite, je m'élançai au téléphone et répétai :

— Train 614 précède le train 10 qui a douze minutes de retard. Train 385 attend le train 10, faites entrer 612 sur la voie 5..... est-ce bien cela ?

— Oui, Toone. Que se passe-t-il dans la cabine ?

Le train 614 entra à toute vapeur.

— Il est arrivé un malheur. Prévenez tout de suite le chef de gare, Kobe est tombé du haut de la cabine.

Je descendis l'escalier.... Kobe était mort.... la porte du *Zoeten Inval* était large ouverte.

— Aidez-moi, s'il vous plait, implorai-je au désespoir.

— Lâche assassin, me crièrent plusieurs voix et ils me bafouèrent.

Le reste, vous le connaissez, Monsieur le Juge. Moi, un assassin ! Ma femme va mourir de chagrin. Interrogez mon chef, il vous dira qu'ils mentent.

Le juge d'instruction, profondément ému, sentit les larmes lui venir aux yeux ; il se leva et tendit la main à l'aiguilleur affligé qu'il considéra avec compassion.

— Retournez chez vous, mon brave, retournez près de votre femme et de vos enfants. Vous êtes un fidèle serviteur de votre pays.

Le chef de station se trouvait dehors, il le félicita et le reconduisit jusqu'à la maison au milieu des acclamations de la foule qui avait été mise au courant de l'affaire.

Ons duurbaar Schellebelle!

JUBELLIED

uitgevoerd door de leerlingen der Gemeentescholen van Schellebelle op 3 Mei 1908, ter gelegenheid der Statie-kermis.

Muziek van THEO. LIESENBORGH'S.

I.

*Ziet gij dien wilden, woesten stroom,
Die zangrig bruist langs riet en boom?
Dat is de Reuzenschelde!
En 't dorpje dat hij mild besproeit,
Waar weeldrig menig roosje bloeit,
Wilt gij dat ik het melde?*

II.

*Men stikt er prachtig bloemenkant,
Zijn faam, ver over zee en land,
Is 't kunstwerk onzer vrouwen!
't Siert hals en kleed van een Vorstin,
Het is 't juweel der schoonheidsmin,
Van onze Vlaamsche Gouwen!*

III.

*Daar heeft het kind zijn ouders lief,
Zij noemen 't fier hun hartedief,
Hun troost, hun zielevreugde!
De Meester steunt zijn onderdaan,
De knecht betreedt de rechte baan
Der plicht en burgerdeugden!*

IV.

*Daar prijken hoven 't allen kant,
De roem van 't ijvrig Vlaanderland,
't Is Belgie's Bloemengarde!
Zijn moedig volk, met forsche vuist,
In wiens gemoed geen boosheid huist,
Dat is zijn grootste waarde!*

V.

*Nu kent gij 't dorpje stil en rein,
Waar rijk en arm, waar groot en klein,
Voor Taal en Recht en Rede,
Vereenigd in een Broederband,
Tot eer en roem van 't Vaderland
Er strijden voor den Vrede!*

NALIED

Daar zagen wij het levenslicht,
Daar leerde m'ons in eer en plicht,
Er lezen, bidden, werken, tellen!
Daar lenigt men de schaamle smart,
Men legt er rechtsgevoel in 't hart,
Dat is ons duurbaar Schellebelle!

De open portel.

Na een kortstondig verblijf in mijne geboortestad, waar ik eene voordracht over Mutualiteit had bijgewoond, keerde ik huiswaarts met den laatsten trein.

Lang reeds vóór het vertrek zat ik afgezonderd mijne aantekeningen te herlezen over de prachtige rede van den gemoedelijken spreker, wiens hartelijke wenken eenen algemeenen diepen indruk hadden teweeggebracht. Hij sprak over « Moederplicht », en had zijne voordracht in dezer voege ingeleid :

« Enkele weken geleden sprak ik u over vaderlands-
« liefde, heden zal ik u spreken over *Moederplicht*, over
« Bloempjes uit het leven, levensbloempjes die groeien
« en bloeien in onzen hof, bloempjes die wij zaaien en
« planten, die wij versterken en besproeien, bloempjes
« die wij opkweken, plukken en opschikken tot een
« geurigen ruiker.

« Van de wieg tot aan het graf is het voor den mensch
« een samenhang van wisselvalligheden, waaraan door
« wijs beleid, door verheven vooruitzicht te verhelpen is.

« Wij allen zijn hoveniers in 't leven, doch wij kennen
« niet allen ons ambacht zooals 't behoort, wij kweken
« bloempjes, maar zij hebben niet allen dezelfde wel-
« riekende geur, dezelfde lachende kleur, onze hofjes
« zijn niet aangelegd met denzelfden smaak, ieder
« baantje leidt niet tot een aanlokkend rozenparkje.....
« Komt maar eens m^êe met mij naar gindsche woon ;
« ô, 't is er niet groot, niet weeldrig, neen !...

« De deur staat op de klink ; het vloertje is rood als
« bloed, de muren zijn witgekalkt, de stoelen, de geringe

« meubeltjes staan zorgvuldig gerangschikt, alles heeft
« zijne plaats; de potjes, de pannetjes getuigen van
« zooveel zorge, van zooveel moederzorge en zij, de
« liefhebbende vrouwe, zit met hare kinderen rond de
« hagelblanke keukentafel. Alles spreekt er van plicht-
« betrachtig, van zielevreugde, van hartevrede en
« levenshoop.... dáár bloeit het nederig tuintje der
« Moederliefde, der echtelijke trouw; daar bloeien de
« bloempjes die onze samenleving in eenen uitgestrek-
« ten hof van menschenplicht zullen herscheppen....
« daar is het huiselijk hofje en de schoonste, de
« kleurenrijkste roze dat is de goede moeder... »

.

Oorverdoovend geschreeuw en wanluidend gezang deden mij ontwaken uit den zaligen droom, waarin ik door het herdenken dier melodij-volle rede lag ingedommeld.

Ik had niet bemerkt dat de trein vertrokken was en nu hield hij reeds stil in de naastgelegen gemeente. Ongetwijfeld vierde men er kermis : gewoel, gedrang, gezang, getier, lachen en huilen vergezelden het drommelsch instappen der goedgevulde menigte.

Zenuwachtig ijelde men vóór en achter om plaats te zoeken, men stootte en stampte, vloekte en vocht, het trein-personeel was onmachtig tegenover die woestwilde kermisgasten, zat gezopen, heesch gezongen, dwaas gesprongen in maatloozen, dommen, gekken dans.

De trein liet een knersend gefluit hooren.

— « Instappen ! », herhaalde de treinwachter.

De portel van het rijtuig, waarin ik plaats had genomen, werd opengerukt en vier jongelingen sprongen mijne afdeeling binnen.

Onder uitbundig gelach en gezwets lieten zij zich lomp en vadsig op het kussen nedervallen, zij stampten en schreeuwden als waren zij nog in de dompige,

smerige kroeg waar zij zich walgelijk, teugeloos hadden bezopen. Ieder somde op hoeveel glazen genever en dito bruin bier zij naar binnen hadden gegoten, in hoeveel herbergen zij bedrieglijk aan betaling waren ontsnapt en zij hadden zooveel, zooveel leute, zij spraken van Mieke, Nelle, Triene, Cieska, die zij onder ordeloos, boertig, wiegelend gedans hadden betast en geknijpt en om al die domme, zedenkwetsende beuzeling hadden zij zooveel beestige pret.

Eensklaps eischte het onmatig zuipen zijn recht en nog steeds rende de trein in dolle vaart in de diepste duisternis vooruit terwijl de wielen eentonig zongen op de stalen riggels.....

— « Ik kan mij niet wêerhouden », riep er een.

— « Ik ook niet », kreunde de tweede.

Beide zatlappen sprongen naar de portel.

Ik raadpleegde mijn uurwerk, een trein, in tegenovergestelde richting, was dichtbij in aantocht, een groot gevaar dreigde het tweetal onvoorzichtigen, zij hadden de veiligheidsklink overgehaald en de tocht joeg hun bier-gewater en klotste de portel gedurig tegen den wand van de naburige afdeeling.....

Ik hoorde den trein op het nevenspoor naderen....

— « Let op, mannen, riep ik, een ongeluk bedreigt u, zoo gij de portel openlaat wordt zij verbrijzeld, sluit ze, haastig, haastig. »

Mijne stem werd verdoofd door de twee anderen die ook recht stonden om het voorbeeld der eersten te volgen.

Ik poogde tot aan de portel te geraken om het ongeval te vóórkomen.

— « Handen 't huis, heerschap », riep een der zuipers, terwijl hij mij ruw achteruit sloeg; ik kwam tegen de portel, links, aan de overzijde terecht.

Op hetzelfde oogenblik hoorde ik een hevig gekraak, houtsplinters en glasscherven hadden de moedwillige

zatlappen getroffen aan hoofd, aangezicht en handen. Als wilden vluchtten zij over mij heen in den wandelgang waar zij door vloeken en tieren het gansche rijtuig in rep en roer brachten.

Toen hunne eerste ontroering voorbij was, vonden zij hunne pret terug doch deze was ditmaal van korten duur.

Ik dacht aan den treinwachter die van nalatigheid zou beschuldigd worden en stelde onmiddellijk het noodsein in werking; de trein vertraagde bijna terstond en vooraleer hij gansch stilstond verscheen de hoofdtreinwachter met zijn onderhoorige.

Ik wees op de verbrijzelde portel, duidde de plichtigen aan die schuchter bekenden, nadat zij schaamteloos hadden geloochend; de bloedsporen op aangezicht en handen waren hunne getuigen ten laste.

De schuldigen droegen de gevolgen hunner onbezonnen daad en de treinwachter werd van plichtverzuim vrijgepleten.

La portière ouverte.

Après un court séjour dans ma ville natale où j'avais assisté à une conférence sur la Mutualité, je revenais chez moi par le dernier train.

Longtemps avant l'heure du départ, j'étais seul à relire les notes que j'avais prises du magnifique discours du conférencier délicat, dont les avis cordiaux avaient produit sur tous une profonde impression.

Il avait parlé du « devoir des mères » et avait commencé sa conférence en ces termes :

« Il y a quelques semaines, je vous parlais du « Patriotisme », aujourd'hui je vous parlerai du « devoir des mères », de ces fleurs de la vie, fleurs de la vie « qui croissent et fleurissent dans notre jardin, fleurs « que nous semons et plantons, que nous fortifions et « que nous arrosons, fleurs que nous cultivons et cueil-
« lons et que nous disposons en un bouquet parfumé.

« Du berceau à la tombe l'homme est soumis à un « ensemble de vicissitudes que l'on peut écarter par « une conduite sage et une noble prévoyance.

« Nous sommes tous des jardiniers dans la vie, « cependant nous ne connaissons pas tous notre métier « comme il convient de le connaître ; nous cultivons « des fleurs, mais elles n'ont pas toutes ce même par-
« fum désiré, cette même couleur riante ; nos jardins « ne sont pas arrangés avec le même goût ; tous les « petits sentiers ne conduisent pas à un ravissant petit « parterre de roses.... Mais voulez-vous me suivre vers « la demeure qui est là-bas..... Oh ! elle n'est ni grande « ni luxueuse, non.

« Entrons ; le plancher est rouge comme du sang,
« les murs sont blanchis à la chaux, les chaises, le peu
« de meubles sont soigneusement rangés, tout est à sa
« place ; les petits pots et les poêlons témoignent de
« tant de soins, de tant de soins maternels et elle,
« l'épouse aimante, est assise avec les enfants autour
« de la table, blanche comme la neige, de la cuisine.
« Tout y parle de la pratique du devoir, de la paix du
« cœur, de la joie de l'âme et de l'espoir en la vie.
« Là fleurit le jardinet de l'amour maternel, de la fidé-
« lité conjugale ; là fleurissent les fleurs qui doivent
« régénérer notre société dans un jardin agrandi du
« devoir des hommes. Là est le petit jardin de la mai-
« son et la bonne mère en est la rose la plus belle,
« de la plus riche couleur. »

.

Des cris perçants et des chants discordants me firent sortir du songe heureux où je m'étais plongé au souvenir de ce discours d'accent si pénétrant.

Je n'avais pas remarqué que le train était parti et maintenant il était tranquillement arrêté dans la commune voisine. Sans doute, on y célébrait la kermesse : cohue, chants, cris, rires et hurlements accompagnaient la marche endiablée de la foule.

Nerveusement on courait à l'avant et à l'arrière du train pour trouver de la place, on se bousculait, on trépignait, jurait et se battait ; le personnel du train était impuissant vis-à-vis de ces fêtards enragés, saouls de boissons, enroutés d'avoir chanté, fous d'avoir sauté dans une danse désordonnée, stupide, insensée.

Le train fit entendre un sifflet strident.

— « En voiture ! », répétait le garde convoi.

La portière de la voiture où j'avais pris place fut ouverte violemment et quatre jeunes hommes sautèrent dans mon compartiment.

En riant aux éclats et en crânant, ils se laissèrent

tomber lourdement et machinalement sur le coussin ; ils crièrent et frappèrent des pieds comme s'ils étaient encore dans la guinguette fumeuse et malpropre où ils s'étaient saoulés sans mesure, d'une façon écoeurante.

Chacun faisait le total du nombre de verres de genièvre et de verres de bière brune qu'ils avaient ingurgités ; chacun comptait dans combien d'auberges, ils s'étaient esquivés au moment de payer et ils avaient du plaisir ; ils parlaient de Marie, de Pétronille, de Cathérine, de Françoise qu'ils avaient caressées et pincées à la faveur d'une danse désordonnée, burlesque, titubante et ils montraient tant de joie bestiale de toutes ces balivernes stupides et immorales.

Cependant, l'excès de boissons qu'ils avaient prises, commençait à les embarrasser, tandis que le train roulait toujours à pleine vitesse en faisant entendre le chant monotone des roues sur les rails d'acier.

— « Je ne peux plus me retenir » dit l'un d'eux.

— « Ni moi non plus », gémit un autre.

Les deux ivrognes sautèrent vers la portière.

Je consultai ma montre ; un train venant en sens contraire allait nous croiser, un grand danger menaçait les deux imprudents ; ils avaient tourné le loquet de sûreté et le courant d'air dispersait leur urine et rabattait continuellement la portière contre la paroi du compartiment voisin.

J'entendis le train qui s'approchait sur la contrevoie.

— « Faites attention, mes amis, criai-je, un malheur vous menace ; si vous laissez la portière ouverte, elle sera mise en pièces, fermez la, vite, vite. »

Ma voix fut étouffée par les deux autres qui s'étaient levés pour suivre l'exemple de leurs camarades.

J'essayai d'atteindre la portière pour prévenir l'accident.

— « Bas les mains ! patron, » cria un des ivrognes en

me rejetant durement en arrière, je fus envoyé contre la portière de gauche de l'autre côté de la voiture.

Au même moment j'entendis un craquement violent ; des éclats de bois et de verre avaient atteint les sourdards insolents à la tête et aux mains.

Ils se sauvèrent comme des sauvages dans le couloir en passant devant moi, et là, ils se mirent à crier et à jurer, mettant en émoi tous les voyageurs qui se trouvaient dans le compartiment.

Quand leur première émotion fut passée, ils retrouvèrent leur gaieté, mais pour peu de temps cette fois.

Je pensais au garde-convoi qui allait être accusé de négligence et je fis jouer immédiatement le signal d'alarme ; le train ralentit presque aussitôt et avant qu'il fut complètement arrêté, le chef-garde apparut avec son subordonné.

Je leur montrai la portière brisée, et dénonçais les coupables qui avouèrent timidement après avoir honteusement nié, mais les traces sanglantes qu'ils portaient au visage et aux mains prouvaient leur culpabilité.

Les coupables supportaient les suites de leur acte irréfléchi et le garde-convoi fut disculpé de négligence dans son service.

Onbezonnenheid.

De scheepvaart beleefde een gouden tijdstip, een tijdperk van voorspoed; de scheepsbouw, in stijgenden bloei, schonk welstand aan werkgever en arbeider. De oudere werklieden genoten met welbehagen, met kalme voldoening van den heilzamen loontoestand, doch de jongeren, onbezonnen en onbedachtzaam, zwierden en teerden zorgeloos alsof er geen einde aan komen kon.

De Zondag-rust was onvoldoende, de maandag-leute moest erbij; de geestestoestand der baardelooze leutejagers, eene overlevering uit het vroegere scheepsbouwersleven, kwam in botsing met den nieuwen gemoedstoestand der bazen die door werkoverlast en leverings-verbintenis met meer wilskracht en grooter strengheid moesten handelen.

Het maandag-verlet werd nu ten hevigste bekampt en de overtreder bedreigd met de strengste maatregelen. De bazen zagen er vroeger niet al te veel kwaad in, nu dat het veel erger was, nu zouden zij het onkruid onverbiddelijk uitroeien wat er ook van kome.

Een nieuw reglement van inwendige orde luidde als volgt :

« Ongeoorloofd werkverlet, vooral des maandags, « wordt streng verboden.

« De overtreders zullen de volgende straffen onder- « gaan :

« De 1e maal : één dag boventallig werkverlet.

« De 2e maal : twee dagen idem.

« De 3e maal : de wegzending. »

Een groot getal werklieden, vooral de jonge bierslikkers, keken meesmuilend op toen zij, 's zaterdags, bij de veertien-dagelijksche betaling de dooden-marsch hunner maandag-leute hoorden uitvoeren.

— « Verdoemd! vloekten zij, 't is wat te sterk.....

— « Mijn goesting doe ik toch, zei Pier, een echte sul van een snotjongen, die niet meende wat hij zeide.

— « Maandag ga ik op zwier, voorspelde Cies en hij trakteerde zijne werkgezellen met eene ronde « kleppen » (1).

's Zondags sprak men overal van het nieuw reglement, de vrouwen keurden hetzelfde ten vollen goed. De maandag-zwierders van vroeger gaven den baas gelijk, zij hadden gewis berekend hoeveel zilverstukken de maandag-dorst had opgeslorpt.

De opkomelingen stonden alléén met de overgeërfde zwiermans-kwaal en hunne stijfhoudige neiging tot dwaze, tergende tuchteloosheid.

Er stond sedert weken een groote binnen-loods op voor het zeewezen; de Staat zou ze in ontvangst nemen binnen een tiental dagen, zóó niet vijfhonderd frank schadevergoeding voor elken dag vertraging.

Het werkvolk kende nochtans die bijzonderheid en toch hield het aan zijne betreuenswaardige gewoonte van maandag-verlet; de baas was te goed, te toegevend, zijne strengheid kwam te laat, het volk was bedorven.

Sulleke Pier en dul Cieske ledigden hun laatste potteke als het dorp reeds lang in rust gedompeld was; zij strompelden huiswaarts langsheen de Schelde, de eene rechts, de andere links, nadat zij hunne breede, kloeke, eeltige handen in elkaar hadden gelegd. 't Was pikdonker; Cies zong een volksliedje en Pier zong mêe. Zij waren nochtans niet bang voor klein gerucht, zij zongen uit oude zondag- en maandag gewoonte..... twee brave jongens, twee knappe ijzerbewerkeren, die arbeid aflegden voor vier.

— « Morgen om 8 uur bij Dokus, ne waar Pier? »

(1) Groote Vlaamsche pint.

— « 'k Zal er zijn, Cieske. »

En inderdaad, 's anderendaags kwamen zij bij Dokus bijeen stipt op het bepaald uur.

Zij hadden dorst, dorst, onuitstaanbaar! Stroomde er nu maar bier in de Schelde in plaats van water, zóó zout!...

— « Nog twee pinten, Marie » riep Pier.

— « Schrijf de mijne maar op » lachte Cies.

— « Gij waart beter op uw werk, allebei, het nieuw reglement zal streng toegepast worden », zei Marie, Dokus 's vrouw.

— « De baas heeft het u zeker gezegd », spotte Cies.

— « Inderdaad, gister speelde hij kaart met Dokus en uw vader; gij staat tegen hem op, iedereen zal u ongelijk geven ».

— « Mijn vader deed het vroeger ook.... »

— « Andere tijden, andere zeden, het werk is dringend, de zate is proppensvol. Het schip van Dokus heeft averij, hoe langer de herstelling duurt hoe meer geld wij verliezen, » zei Marie ontevreden.

— « 't Komt er niet op aan op vier armen » zei Cieske.

— « Keer terug naar uw bed, Pierke, en ga om 1 uur aan 't werk, » vervolgde Dokus 's vrouw.

— « Marie heeft gelijk » zei Pier, die reeds berouw had.

— « Onnoozele kwakkelaar, spotte Cieske, onze lieve Heer geeft geene halve dagen geschapen. De maandag is de broër van den Zondag, drinken moeten wij vandaag. »

Zij trokken naar Michel, de naastgelegen herberg, waar Cieske ook in 't krijt stond; Pier betaalde.

Van daar sukkelden zij naar Fiel den Blinker, die geen krediet gaf; dáár was hun liedje ras uitgezongen.

Pierke slibberde weg naar huis terwijl Cies was

ingedommeld, snorkend onder den indruk van het ijzerenband-bier (1).

Pierke sliep nog een tweetal uren op zijnen strooizak en om één uur stond hij op de werf.

De kamaraden spotlachten want Pierke had een ferme schommeling opgelopen in het kantoor van den baas.

Cies hield het vol, men bracht hem smoordronken naar zijn bed.

Den volgenden dag kwam hij naar 't werk terug.

— «Doe vandaag wat gij gisteren deedt,» zei de baas.

— 't Is verdoemd toch zóó,» mompelde Cies en trok er uit.

Ongelukkiglijk had hij noch geld noch krediet.

Hij slenderde naar den Broekkant en sliep in de zon die de slechte dampen uit zijnen zieken kop straalde.

Den woensdag ging hij aan 't werk; hij had zijne straf uitgedaan zooals de ziel in 't vagevuur.

's Zaterdags om elf uur werd hij in 't bureel geroepen; de baas zag er stuursch uit, Cieske was geenszins op zijn gemak.

— «Het is gemeend» dacht hij.

— «Cies, sprak de baas, er moet een einde komen aan het maandag-verlet, gij weet waarom. Is het waarheid dat gij maandag toekomende herbeginnen zult?»

Cies bleef het antwoord schuldig; hij bekeek nochtans de baas vlak in de oogen.

— «Gij spreekt niet? Door uwe schuld was Pier van Nichtjes maandag ook op zwier ondanks het nieuw reglement.

— «Pier heeft gehandeld uit eigen wil, baas, ik ook.»

(1) Bijzonder zwaar oud bier uit den omtrek.

— « G'hebt ongelijk elkander op te hitsen; het werk, onze nijverheid lijdt er door, mededingende scheepsbouwers zullen zich door uwe schuld den toestand ten nutte maken.

Zijt gij zinnens, ja of neen, 's maandags aan 't werk te komen en te blijven?

Gij moest beschaamd zijn, een knappe vóorman, zooals gij, zou het goed en geenszins het slecht voorbeeld moeten geven.... »

Cies sprak geen woord; hij was bevreesd voor de spotternij zijner werkgezellen, hij had immers gezegd dat het nieuw reglement hem onverschillig was, aan het hartzeer zijner moeder dacht hij niet.

— « Ik geef u tijd tot dezen avond om u te bezinnen, besloot de baas, zóóniet, kunt gij uw geld voor de vier werkdagen dezer week komen ontvangen. »

Cies ging heen; het besluit van den baas maakte hem grammoedig, boosaardig, hij vergat al het goede dat zijne ouders en hij zelf hadden genoten door de vrijgevigheid en de inschikkelijkheid van den scheepsbouwersbaas. De stijfhoofdigheid, de tuchteloosheid brachten hem in den slechten weg.

De werkgezellen keken elkander glimlachend aan, zij vroegen hem of het druppelke oude klare goed gesmaakt had, of de sigaar van den baas van fijne hoedanigheid was.

Woedend keek hij de spotters aan, hij wierp zijnen hamer met geweld tegen den ijzeren wand van het schip en verwijderde zich, binnensmonds vloekend.

Het werkklokje kondigde het middaguur aan.

Hij kon de plotselinge strengheid van den baas maar niet begrijpen; het maandag-verlet werd niet door hem ingevoerd, de anderen hadden het vóorgedaan en deden het nog....

Om één uur was hij terug aan den arbeid, hij werkte sprakeloos voort, zijne werkgezellen zongen het

volksliedje dat hij zong als hij er eentje te veel binnen had.

Hij verkropte zijne woede, hij was kwaad op den baas, op zijne kamaraden, op iedereen, hij maakte slechts half werk.....

Hij zou niet toegeven, zóó noodig zou hij naar Boom, naar Hoboken, naar Hamme gaan werken.

— « Men bakt brood overal, » besloot hij.

Men lachte niet meer, zijne kamaraden mochten hem graag lijden om zijn goed, levenslustig karakter en zij hadden spijt over hunne spotternij van 's morgens.

Enkele oogenblikken vóór sluitingstijd ontving hij zijn geld voor de vier werkdagen zooals de baas het gezegd had; voor de andere arbeiders was het geen betaaldag. Cies ging huiswaarts.

's Zondags 's morgens ging hij ter kerk, zooals gewoonte, en dan wêer naar huis.

Zijne moeder had geweend doch geen woord gesproken; zij was den baas schoon gaan spreken om haren zoon wêer aan te nemen. De baas had geweigerd. Zijn vader, die dikwijls, jaren geleden, dezelfde zonden had bedreven, ontbrak het den noodigen moed, misschien wel het recht, zijn onvoorzichtig kind de les te spellen.

Cies bleef aan huis, den ganschen dag; hij had nochtans geld op zak en toch dacht hij aan het drankhuis niet. Hij wilde niet onder de oogen komen zijner werkgezellen.

De twee volgende nachten bracht hij slapeloos door; 's maandags, heel vroeg, ging hij naar de statie, zonder zijne ouders te verwittigen en vertrok in de richting van Antwerpen.

Om zes uur 's avonds kwam hij terug, hij had gedronken; hij zong niet zooals hij vroeger deed, hij was treurig, mismoedig. Hij ging bij Dokus binnen.

— « Hebt gij werk gevonden, Cieske, » vroeg Marie.

— « Nergens, alles is bezet, binnen veertien dagen terugkeeren. »

— « Domme jongen, verweet Marie, zult gij elders beter zijn? Op den vreemde? als gij hier ter plaatse, in uw geboortedorp, bij uwe ouders, schoon goed-betaald werk in overvloed hebt.... Alle dagen om 4 uur op, de trein vertrekt om 4 uur 50; zal men elders het maandag-vieren door de vingers zien? Is het wel noodig twee dagen in de week te verletten, te zuipen, zijne gezondheid te kort, zijne ouders verdriet aan te doen? Zult gij altijd jongman blijven? Zal een ernstig meisje haar leven aan 't leven van een bier-zwetser verbinden? Zullen uwe kinderen niet beter zijn met goedé dan met slechte voorbeelden? Hebt gij den baas ooit dronken gezien? Gij speelt met uw geluk. »

Cies zuchtte diep; hij dronk zijn bier in éénen teug uit.

— « Ga den baas spreken, beloof hem wat hij u zaterdag vroeg. »

Zwijgend ging Cies heen; hij worstelde tegen zijne zwarte gedachten; hij slenderde van kroeg tot kroeg; hij wist dat de baas ook den maandag kaart speelde bij Dokus en toen hij er 's avonds terugkwam was hij smoordronken; zijn baas zat inderdaad aan de kaart-tafel.

— « Geen drank meer, Cieske, gij hebt meer dan genoeg, zei Marie; keer morgen terug aan uw werk en alles zal vergeten zijn. »

De scheepsbouwersbaas betaalde en ging heen; dit plotseling heengaan maakte diepen indruk op den verdwaalden, lichtzinnigen jongen.

— « Een laatste pint » vroeg hij grammoedig.

— « Neen, » zei Dokus.

— « Als gij mij geen drank geeft, werp ik mij onder den trein... »

— « Snotneus » zei Marie kwaad.

Marie had vele kinderen, jongens en meisjes, zij dacht aan deze laatsten en aan Cieske's moeder.

De trein voor Antwerpen floot en vertrok; Cies sprong recht, rukte de deur open en liep waggelend in de richting der spoorbaan.

Marie verschrikte en volgde hem kort op de hielen; de trein verwijderde zich snel en Cies liep de baan op.

Marie verwittigde den statie-overste die te zijnent was. Hij kwam dadelijk ter plaatse.

— « De seinen op stilstand » bevoel hij.

Onmiddellijk trilden de seinbellen.

— « Laat Milo buiten ».

Zijn trouwe wakkere hond kwam aangetrippeld.

— « Jef, neem twee kloeke ladingskoorden, roep Dokus en volgt mij beide met de draagberrie. »

Zich tot den seinwachter wendend zegde hij:

— « Als ik viermaal tromp, stel het sein van Antwerpen op veilig, laat Dendermonde op stilstand, sluit dadelijk de barreelen, niemand op de baan. »

— « Begrepen, overste ».

— « Zoek, Milo, langs de baan, rechtdoor, houd vast, niet bijten ».

Milo snelde baanwaarts in de pekdonkere duisternis. De statie-overste volgde, de twee mannen achter hem.

Drie honderd meters verder liet de hond een akelig gejangk hooren.

— « Spoedt u, mannen, wij hebben den dwazen kerel beet. »

Inderdaad, Cies lag in zijne volle lengte in het tusschenspoor, het hoofd op den linker binnen-riggel, zijne voeten steunend tegen den buitenkant van het spoor rechts.

Milo, die zijn meester hoorde naderen, zette zijne tanden vast in den vestkraag van den dronken, stijfhoofdigen werkman en poogde hem uit het spoor te sleuren.

— « Los, Milo. »

De hond liet los en liep rond als een blijgeestige kermisgast, van tijd tot tijd blaffend tegen zijn meester opspringend.

— « Zet de berrie neder, mannen, bindt er den moedigen Cies stevig op vast ».

De trein stond reeds te blazen vóór het afstandsein; de treinoverste en de machinist poogden door de dikke duisternis heen de oorzaak te ontdekken van het oponthoud. De statie-overste deed vier korte hoorntoonen wêerklinken, het afstandsein verdween en de trein vertrok, terwijl Milo bescherming zocht bij zijn meester.

De jeugdige losbol lag vastgebonden op de draagberrie en de zonderlinge stoet, de hond voorop, trok terug naar de statie.

Er stond veel volk, het nieuws was pijlsnel rondgebrieft en iedereen wilde Cieske zien, dood of levend.

— « 'k Heb dorst klaagde hij, geef mij te drinken. »

— « Haal een emmer water, Jef. »

— « Hier is drinken, » zegde de statie-overste, en hij goot hem den ganschen emmer water over den zatten kop.

Het volk lachte en juichte toe.

De politiekommissaris was bijgekomen; hij gaf bevel den kerel naar het gemeente-gevang te brengen.

— « 'k Zal hem proces-verbaal opmaken voor poging tot zelfmoord », voegde hij erbij.

— « Hier beveel ik alléén, sprak de statie-overste, breng Cies naar huis, 'k zal u vergezellen. »

— « Bravo », riep de menigte, een bewijs dat Cies allemans vriend was.

De politiekommissaris voelde zich gekrenkt; hij had het echter gewild want hij wist wel dat de statie-overste nooit op zijn grond laat ingrijpen.

De trein voor Antwerpen stoomde voorbij.

De stoet stelde zich opnieuw in beweging; ondanks het gevorderd uur was er veel volk te been, het ontbrak zelfs niet aan kinderen; zij sprongen en dansten vóóraan, zij zongen in koor het volksliedje, het lijfstuk van Cieske, die nu druipend nat op de draagberrie lag.

't Geleek veeleer een zegetocht, Cieske, de zelfmoordenaar, werd eer aangedaan. Te huis zat zijne moeder te weenen; zijn vader, het hoofd op de stoofleuning rustend, was in droevige gepeinzen verzonken.

— “ Moederke, sprak de statie-overste, hier is Cies terug; hij was van zin eene verre reis te maken, maar 'k heb hem geen reiskaartje willen afleveren. ”

Cies kwam binnen tusschen Dokus en Jef.

— “ Moeder! ” snikte hij en zijne moeder, diep ontroerd, ving hem op in heure armen.

Moeder en kind waren ziels-gelukkig.

— “ Cies, morgen kom ik u halen, sprak de statie-overste, wij hebben een rekeningske te vereffenen. ”

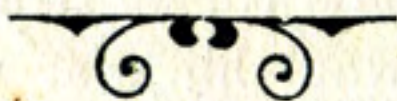
De statie-overste kwam inderdaad, hij ging met Cies bij den baas, die zijnen verdwaalden, onbezonnen knecht opnieuw aanvaardde.

Deze laatste ging terug aan 't werk; zijne vrienden riepen hem welkom toe zonder de minste zinspeling op de gepleegde guitenstreek.

Als Cies den statie-overste terugzag dacht hij aan den emmer water en werd rood van schaamte.

Die verdoemde drank !....

Cies was van de maandag-ziekte genezen !....

Insouciance.

La batellerie traversait une période brillante de prospérité ; la construction navale, de plus en plus prospère, procurait une véritable aisance au patron aussi bien qu'à l'ouvrier. Les plus anciens travailleurs jouissaient paisiblement du taux rémunérateur de leurs salaires ; mais, les plus jeunes, insouciants et irréfléchis, menaient inconsciemment une vie déréglée comme s'il ne pouvait y avoir de limite à la débauche.

Le repos du dimanche était insuffisant ; le lundi, il leur fallait encore chômer et boire. L'état d'esprit des bambocheurs imbéciles, une tradition de la vie d'antan des constructeurs de bateaux, se heurtait continuellement contre la nouvelle conception des patrons qui, pressés par de nombreux travaux et des engagements de livraison à date fixe, devaient agir avec plus d'énergie et de sévérité.

Le chômage du lundi était combattu à outrance et les mesures les plus sévères menaçaient le transgresseur.

Auparavant, les patrons ne s'en plaignaient pas trop, mais aujourd'hui, cela allait de mal en pis ; impitoyablement et quoiqu'il pût arriver, ils voulurent déraciner la mauvaise herbe.

Un nouveau règlement d'ordre intérieur portait :

« Première infraction : 1 jour de chômage supplémentaire ;

« Deuxième infraction : 2 jours de chômage supplémentaire ;

« Troisième infraction : renvoi définitif. »

Un grand nombre d'ouvriers, surtout les jeunes buveurs de bière, montrèrent de la mauvaise humeur, lorsque le samedi, à la paie de quinzaine, ils entendirent prononcer l'arrêt de mort du chômage du lundi.

— « Sacré Dieu, dirent-ils, c'est trop fort. »

— « J'en ferai quand même à ma guise, » dit Pier, un bon garçon, un peu simple, qui ne prenait même pas au sérieux ce qu'il disait.

— « Je ferai lundi comme j'ai toujours fait, » annonça Cies, et il régala ses camarades d'une tournée de grandes pintes.

Le dimanche, on parla partout du nouveau règlement.

Les femmes l'approuvaient sans restriction. Ceux qui jadis avaient fêté le lundi, ayant sans doute calculé combien de belles pièces blanches avaient été englouties par la soif du lundi, donnaient raison au patron. Les jeunes, avec leur penchant opiniâtre à l'indiscipline insensée et vexatoire, étaient seuls à vouloir satisfaire leur passion de boire atavique.

Depuis plusieurs semaines, on était occupé à construire un grand bateau-pilote ; l'État Belge devait en prendre livraison endéans les dix jours ; le patron était menacé d'une amende de cinq cents francs par jour de retard.

Le personnel connaissait cette clause du contrat et néanmoins il tenait à sa déplorable habitude de chômer le lundi.

Le patron était trop bon, trop indulgent ; sa sévérité venait trop tard, les ouvriers étaient gâtés.

Tout dormait depuis longtemps dans le village, quand ce niais de Pierre et ce petit diable de Cies vidaient leur dernier verre ; après s'être serré affectueusement leurs larges mains solides et calleuses, ils rentrèrent chez eux en titubant, chacun de son côté, l'un à droite, l'autre à gauche, le long de l'Escaut.

La nuit était obscure.

Pier chantait une chanson populaire que Cies entonna aussi. Ils n'avaient peur de rien ; ils chantaient par habitude, comme tous les dimanches et comme tous les lundis.

D'ailleurs deux braves garçons, adroits marteliers, qui abattaient de la besogne pour quatre.

— « Demain à huit heures, chez Dokus, Pier ? »

— « Entendu, Cies ».

Et, le lendemain, à l'heure dite, ils se retrouvèrent chez Dokus. Ils avaient soif, une soif inextinguible. Ah ! si c'était de la bière qui coulait dans l'Escaut au lieu de cette eau de mer si salée !

— « Encore deux pintes, Marie, » cria Cies.

— « Marquez les miennes, c'est la paie samedi en huit, » cria Cies à son tour.

— « Vous seriez mieux tous les deux au chantier ; le nouveau règlement sera rigoureusement appliqué » riposta Marie, la femme de Dokus.

— « C'est sans doute le patron qui vous a raconté ça » dit Cies railleur.

— « Oui, c'est lui, hier, en jouant aux cartes avec Dokus et votre père ; vous vous révoltez contre lui, personne ne vous approuvera. »

— « Mon père en faisait autant jadis. »

— « Autres temps, autres mœurs, le travail presse, le chantier est encombré ; le bateau de Dokus est avarié et plus la réparation traîne, plus nous perdons de l'argent » ajouta Marie avec humeur.

— « Bah ! bah ! quatre bras de plus ou de moins » dit Cieske.

— « Allez-vous recoucher, Pierke, et reprenez la besogne à 1 heure, » continua la femme de Dokus.

— « Marie a raison » répondit Pierke, qui se repentait déjà de son escapade.

— « Bavard stupide, ricana Cieske, le Seigneur n'a

pas créé de demi-jours ; le lundi est le frère du dimanche ; il nous faut boire aujourd'hui. »

Ils se rendirent chez Michel où Cieske avait également un compte à régler. Pier paya. De là, ils se traînèrent jusque chez « Fiel den Blinker » qui ne faisait pas crédit ; ils n'y restèrent pas longtemps.

Pier fila et rentra chez lui tandis que Cieske, qui s'était endormi, assommé par la bière du « IJzeren Band » (1) ronflait bruyamment.

Pierke se reposa encore une couple d'heures sur sa dure paillasse et à 1 heure il était présent au chantier.

Les camarades se moquèrent de lui, car il avait été sévèrement réprimandé au bureau du patron.

Cieske, lui, tenait bon ; on le ramena chez lui, avant la nuit tombante, ivre mort.

Le lendemain, il se présenta au chantier.

— « Faites aujourd'hui ce que vous avez fait hier, » lui dit le patron.

— « C'est donc sérieux » grommela Cieske en s'éloignant.

Et par malheur, il n'avait pas d'argent et on ne lui faisait pas crédit.

Il alla lentement dans la direction du Broekkant, et là, il s'endormit sur le gazon, sous les rayons d'un soleil ardent qui dégagea les vapeurs malsaines de sa tête alourdie.

Le mercredi, il retourna au chantier : il avait purgé sa peine comme une âme au purgatoire.

Le samedi à 11 heures, il fut appelé au bureau, le patron était de mauvaise humeur.

Cieske n'était pas à son aise.

— « Cette fois, c'est sérieux, » se dit-il.

— « Cies, lui dit le patron, vous donnez le mauvais exemple ; à tout prix, il faut qu'on cesse de s'absenter

(1) Bière spéciale très forte de la contrée.

le lundi. Vous savez pourquoi. Est-il vrai que vous allez recommencer lundi prochain ? »

Cies ne répondit pas; cependant il regarda le patron dans le blanc des yeux.

— « Vous ne répondez pas ? C'est à cause de vous que, lundi dernier, Pier van Nichtjes a été aussi en ribotte, malgré le nouveau règlement. »

— « Pier a agi de plein gré, patron, moi aussi. »

— « Vous avez tort de vous exciter l'un l'autre ; le travail, notre industrie en souffre; bientôt les constructeurs concurrents profiteront de votre insouciance coupable.

Oui ou non, avez-vous l'intention de venir travailler le lundi et de rester à la besogne ? Vous devriez être honteux, un ouvrier aussi adroit que vous devrait donner le bon et non le mauvais exemple. »

Cies gardait le silence, il redoutait les moqueries de ses compagnons ; n'avait-il pas dit que le nouveau règlement le laissait indifférent ? Il ne songeait pas du tout au chagrin qu'il causait à sa mère.

— « Je vous donne jusqu'à ce soir pour réfléchir, conclut le patron, sinon, vous viendrez toucher votre salaire des quatre jours de travail de la semaine en cours.

Cies s'en alla ; la décision du patron l'avait mis en colère, il oubliait tout le bien que ses parents et lui-même devaient à la générosité et à la condescendance du patron-constructeur.

L'entêtement et l'indiscipline le poussaient dans la mauvaise voie.

Les compagnons se regardaient en riant ; ils lui demandèrent si le petit verre de vieux Schiedam avait bien goûté ou si le cigare du patron étaient de première qualité. Furieux, il fixa les railleurs et lança violemment son marteau contre la paroi de fer du bateau, et s'éloigna en jurant entre ses dents.

La cloche du chantier sonna midi.

Il ne s'expliquait pas la soudaine sévérité du patron, ce n'est pas lui qui avait inventé le chômage du lundi, d'autres l'avaient fait avant lui et le faisaient encore.

A 1 heure, il reprit la besogne, se tenant à l'écart, gardant un mutisme absolu ; ses camarades chantaient la chanson populaire qu'il chante lorsqu'il est un peu pompette.

Il digérait sa colère, était furieux contre le patron, contre les camarades, contre tout le monde, il fit à peine la moitié de son ouvrage.

Il ne céderait pas ; au besoin, il irait travailler à Hoboken, à Hamme ou à Boom.

« On cuit du pain partout » se disait-il.

On ne riait plus, ses compagnons l'aimaient pour son caractère franc et jovial et ils regrettaient leurs railleries de la matinée.

Quelques instants avant la fermeture du chantier, on lui paya le salaire des quatre journées ainsi que le patron le lui avait dit ; on ne paya pas les autres ouvriers.

Cies rentra chez lui.

Le lendemain matin — c'était dimanche — il alla à la messe, comme d'habitude, et rentra bien vite à la maison.

Sa mère avait pleuré, mais n'avait rien dit ; elle avait été trouver le patron pour qu'il reprenne son fils, mais le patron avait refusé net.

Son père qui, autrefois, avait souvent commis les mêmes péchés, n'avait pas le courage, voire même le droit, de faire la leçon à son enfant imprévoyant.

Cies resta à la maison toute la journée, bien qu'il eût de l'argent, il ne songea pas du tout à aller au cabaret. Il ne voulait pas se montrer à ses amis.

Il ne ferma pas l'œil pendant les deux nuits qui suivirent ; le lundi, de grand matin, il se rendit à la

gare et sans prévenir ses parents, il partit dans la direction d'Anvers.

A 6 heures du soir, il rentra, pris de boisson ; il ne chantait pas comme d'habitude, il était triste, abattu.

Il entra chez Dokus.

— « Avez-vous trouvé du travail, Cieske ? » lui demanda Marie.

— « Non, nulle part, tout est pris, je dois repasser dans une quinzaine. »

— « Vous êtes fou, lui dit Marie sur un ton de reproche ! Serez-vous mieux ailleurs ? A l'étranger, alors qu'ici, dans votre village natal, chez vos parents, vous trouvez de la bonne besogne, bien payée et en abondance.

Vous lever tous les jours à 4 heures, le train part à 4 h. 50. Ailleurs tolère-t-on l'absence régulière du lundi ? Voyons, est-il bien nécessaire de chômer deux jours par semaine, de boire, de faire un tort immense à sa santé et de tourmenter ses parents ? Resterez-vous toujours célibataire ? Une jeune fille sérieuse et honnête voudra-t-elle unir son existence à celle d'un noceur ? N'est-il pas préférable de donner de bons exemples à vos enfants ? Avez-vous jamais vu le patron être saouï ? Vous jouez avec votre bonheur. »

Cies soupira et vida son verre d'un seul coup.

— « Retournez chez le patron, et promettez lui de faire ce qu'il vous a demandé samedi. »

Cies s'éloigna sans mot dire, il luttait contre ses idées noires, il alla de cabaret en cabaret ; il savait que le patron jouait aux cartes chez Dokus tous les lundis et lorsqu'il y entra, à la soirée, il ne tenait plus sur les jambes. Le patron était assis, en effet, à la table où l'on jouait.

— « Vous n'aurez plus à boire, Cieske, vous en avez bien assez, lui dit Marie. Retournez au travail demain et tout sera oublié. »

Le patron-constructeur paya et s'en alla.

Ce départ soudain produisit sur le garçon égaré et irréfléchi une impression profonde.

— « Un dernier verre, » demanda-t-il tout en colère.

— « Non, » répondit Dokus.

— « Si vous ne me donnez pas à boire, je me jette sous le train.... »

— « Gamin, » lui dit Marie, furieuse.

Marie avait beaucoup d'enfants, des garçons et des filles et elle songeait à ceux-ci et à la mère de Cieske.

Le train pour Anvers siffla et partit. Cies se leva, ouvrit brusquement la porte et courut en zigzaguant, vers la voie ferrée.

Marie, effrayée, le suivait de près ; le train s'éloigna rapidement et Cies s'engagea entre les rails. Marie prévint le chef de station qui se trouvait chez lui et qui arriva immédiatement sur les lieux.

— « Mettez les signaux à l'arrêt », ordonna-t-il.

Aussitôt les sonneries se mirent à vibrer.

— « Lâchez Milo. »

Son fidèle Milo, un chien bien éveillé, arriva en gambadant.

— « Jef, prenez deux cordes d'arrimage bien solides, appelez Dokus et suivez-moi tous deux avec la civière, et s'adressant au signaleur, il ajouta :

Quand vous entendrez quatre coups de cornet, vous mettrez le signal d'Anvers au passage, vous maintiendrez celui de Termonde à l'arrêt et vous fermerez les barrières afin que personne ne puisse se rendre sur la voie. »

— « Compris, chef. »

— « Cherche, Milo, tout droit, à côté de la voie, tiens bon, mais ne pas mordre. »

Milo s'enfonça en courant sur la voie ferrée dans la nuit obscure. Le chef de station le suivait, précédant les deux hommes.

Trois cents mètres plus loin, Milo fit entendre un jappement lugubre.

— « Dépêchez-vous, mes amis, nous tenons l'imbécile. »

En effet, Cies était couché de tout son long, dans l'entrevoie, la tête sur le rail intérieur de gauche, les pieds appuyés sur le côté extérieur de la voie d'arrivée.

Milo, ayant entendu venir son maître, enfonça les dents dans le col du veston du pochard entêté, essayant de le tirer hors de la voie ferrée.

— « Lâche, Milo. »

Le chien lâcha prise ; il courut en gambadant et sauta vers son maître en aboyant.

— « Déposez la civière, mes amis, et liez y solidement le courageux Cies. »

Le train, déjà arrêté, soufflait devant le signal ; le chef-garde et le machiniste s'efforçaient, à travers l'obscurité profonde, de connaître le motif de l'arrêt du train.

Le chef de station fit entendre quatre coups brefs de cornet, le signal d'arrêt s'effaça et le train partit, tandis que Milo se réfugiait auprès de son maître.

Le jeune ivrogne gisait, solidement garotté, sur la civière et le singulier cortège, le chien en tête, se dirigea vers la station.

Il y avait foule, la nouvelle s'était rapidement répandue, et chacun voulut voir Cies, mort ou vivant.

— « J'ai soif, gémit-il, donnez-moi à boire. »

— « Allez chercher un seau d'eau, Jef. »

— « Voici à boire, » dit le chef de station, et il versa tout le contenu du seau sur la tête congestionnée de l'ivrogne.

La foule rit et applaudit.

Le commissaire de police, s'étant approché, donna l'ordre d'amener le pochard à la prison communale.

— « Je lui dresserai procès-verbal pour tentative de suicide » ajouta-t-il.

— « Ici, c'est moi seul qui donne des ordres, riposta le chef, conduisez Cies chez lui, je vous accompagne. »

« Bravo ! » cria la foule, montrant par là que Cieske, un bon et brave garçon, était aimé de tous.

Le commissaire de police se sentit froissé ; il l'avait pourtant voulu, car il ne pouvait ignorer que le chef de station ne laisse jamais empiéter sur ses prérogatives.

Le train d'Anvers passa sans s'arrêter.

Le cortège se remit en mouvement ; malgré l'heure avancée, il y avait beaucoup de monde ; il y avait même des enfants qui sautaient, dansaient et chantaient en chœur la chanson populaire, l'air favori de Cieske qui s'agitait, tout ruisselant, sur la civière.

Ce fut vraiment une entrée triomphale, en l'honneur de Cies, le désespéré.

A la maison, sa mère pleurait à chaudes larmes et son père, la tête sur la balustrade du poêle, était plongé dans de pénibles réflexions.

— « Petite mère, dit le chef de station, Cies est de retour ; il voulait entreprendre un grand voyage, mais je n'ai pas voulu lui délivrer de billet. »

Cies fit son entrée entre Dokus et Jef.

— « Mère ! » cria-t-il, et il tomba dans les bras de la pauvre vieille, profondément émue.

Il se laissa aller, en sanglotant, sur une chaise. La mère et le fils étaient heureux.

— « Cies, je viendrai vous chercher demain, lui dit le chef de station, nous avons un petit compte à régler. »

Le chef de station vint comme il l'avait promis ; il alla avec Cies chez le patron qui consentit à reprendre son ouvrier étourdi.

Cies se remit à la besogne ; ses amis lui souhaitèrent la bienvenue sans faire allusion à l'espièglerie commise.

Quand Cies revoyait le chef de station, il songeait au seau d'eau et rougissait de honte.

Cette sacrée boisson !

Et Cies fut guéri de la maladie du lundi.

Maandag-zwier.

't Was maandag, jaar en maand en dag heb ik vergeten, om 't even, 't was maandag, de broêr, de dorstige broêr van den zondag.

Het nijverige dorp, waar vier sloopstimmerwerven aan een vijf honderd-tal werklieden ruimschoots brood verschaffen, was wekelijks het tooneel van allerhande dronkemans-perten, meestendeels, nochtans, van weinig belang: werkverlet, zorgeloos verteer, zouteloos geraas, tergende kwakkeling, zedeloos gezang, dierlijk gezuip, vechten, nooit, zulks hoeft gezegd.

't Waren immer en altijd dezelfde die 's maandags geld te veel en arbeidlust te weinig hadden; de bazen waren veel te toegevend, alhoewel het werk steeds dringend was.

De jongmans waren de heetste koppen, hadden de droogste keelen; de getrouwden waren meestal slimmer geworden... Ook, het ontstaan van Mutualiteiten heeft den maandag zeer veel van zijn verwantschap met den zondag doen verliezen. 't Was niet te misprijzen want 't werk, in overvloed, eischte meer en meer kloeke armen, elken dag der week, zelfs 's zondags 's morgens was het dikwijls werkenstijd.

't Was maandag dus... ik heb het reeds gezegd.

De koopwaren-trein van 15 uur 30 stoomde binnen; ik bevond mij met aangestelde en rangeerder op de vereischte plaats en nauwelijks ging de deur van den pakwagen open of wij zagen het bebloed aangezicht van den hoofd-treinwachter te voorschijn komen.

Met zijn zakdoek dekte hij eene wonde boven het linker oog; de aangestelde, een knappe zieken-verpleger, verzorgde hem dadelijk terwijl ik de rangeeringen bewaakte.

Toen ik aan den pakwagen terugkeerde stelde de hoofd-treinwachter mij eene nota ter hand, de noodige inlichtingen bevattend: hij werd getroffen door een' steen, geworpen door eenen onbekenden kerel, die, met anderen, vóór den onbewaakten overweg, twee honderd meters verder, den doorgang van den koopwarentrein moest afwachten; het had hem geschenen dat zij bedronken waren.

Méér moest ik niet weten.

— “ Geef mij den steen, bid ik u. ”

— “ Hier is hij, overste. ”

Ik fluisterde een woord in het oor van den aangestelde die zich dadelijk verwijderde.

Een minuut later kwam Milo, mijn hond, blaffend aangelopen, kwispelstaartend van vierpootige voldoening omdat hij een vogelvrij wandelpartijtje, in 't veld, vóórzag. Ik stak hem den steen onder den neus, éénmaal, tweemaal, driemaal....

— “ Hebt gij begrepen, Milo? Die steen heeft Mijnheer gekwetst; een domme, onnoozele kerel wierp hem door het venstertje van den pakwagen, ginder ver aan den val-barreel..... begrepen? ”

De slimme hond jankte, sprong als een zotte hans en wilde maar dadelijk vooruit....

— « De trein komt, Milo ».

En Milo keerde terstond bij ons terug, doch trippelde ongeduldig keffend heen en wêer.

Een schrandere vierpoorter, dat moogt gij gelooven.

Hij had waarlijk menschen-verstand, neen, hij was slimmer, want hij dronk nooit te veel.....

Was hij op straat, in den omtrek der spoorbaan, als het sein-getromp van den barreelwachter wêer-

galmde, vlug als de wind deed hij rechts-om-keer en zonder ommezien stoof hij huiswaarts. Riep men hem toe : « Milo, de trein is daar, » voorzichtigheidshalve pakte hij zijn biezen in de richting zijner schuilplaats. Hij had eene kleuter-vreeze voor den ijzeren vuur-duivel.....

.
De wonde van den hoofd-treinwachter was gereinigd, het bloed gestelpt en de trein vertrok.

Het dagboek vermeldde onder meer : « zal de statie niet vóór mijne terugkomst verlaten om 't even voor welke reden. »

Ik bracht den steen nogmaals onder den neus van den hond.

— « En nu, Milo, zoek, zoek, vooruit naar den val-barreel. »

En Milo schoot vooruit in het tusschenspoor, verheugd en fier als begreep hij dat hij gelast was met eene bijzondere zending.

Nu eens zijn snoet snuffelend tegen den grond, dan wêer zijn bewegende neus in de lucht, waar hij de sporen wilde zoeken van den onbekenden aanvaller.

Zijn pluimstaart, die anders, een gekrolde vederbos gelijk, boven zijn dikharig, glanzend lijf wiegelde, sleepte hij nu bijkans tegen het hard sintelig tusschenspoor. Van tijd tot tijd liet hij een blij-huilend gejank hooren, hetwelk mij scheen te voorspellen dat Milo iets in het speur had.

Milo zal dien rekel knappen, dacht ik, « zoek, Milo, zoek, » moedigde ik aan.

Wij kwamen aan den val-barreel.

Rechts in de richting van den staats-steenweg stonden een viertal lage huisjes, waaronder eene herberg, een voorschoot groot.

Links bemerkte ik schoen- en kloefsporen in de

onvaste aarde. Milo snoof en snuffelde en blies overal rond.

— « Zoek, Milo, zoek, » wakkerde ik wêer aan.

Hij liep over de spoorbaan aan den overkant en volgde steeds snuffelend en blazend, eene schuinsche lijn en stond eindelijk stil vóór de kroeg.

Hij sprong recht op de deur en zijne voorste pooten raakten de klink.

Men zong in het bierhuis.

— « Zoek, Milo, zoek. »

Milo sprong met aanhoudend geweld tegen de kroegdeur.

Het had den hoofd-treinwachter geschenen dat de wachtende kerels bij drank waren, dàt herinnerde ik mij.

Zij waren dus dáár aan 't zuipen !....

Dáár zou Milo den steenwerper beetnemen.

Ik deed zijnen muilband aan ; dronken steenwerpers en Milo zijn kwalijke vrienden.

Ik ging het drankhuis binnen.

In één oogwenk stond Milo stil vóór een der kerels; hij liet, grollend, zijne scherpe tanden zien.

— « Goeden dag, mannen, » riep ik.

— « Chef », antwoordde men.

Milo kreeg eenen stamp tegen de borst; de kerel begreep waarom ik met mijn' hond was gekomen.

Ik deed den muilband af.

— « Koes, Milo, koes. »

Ik streelde de goede, wakkere beest.

— « Niet meer stampen, Naarde..... »

— « Ik stamp als ik wil. »

— « Niet stampen, Naarde, riep zijn kamaraad, de beest doet geen kwaad. »

— « Wel, wel, schimpte Naarde, zou men niet zeggen dat de hond van goud is omdat de chef zijn meester is ?.... »

— « Waaron heb gij steenen geworpen in den koopwaren-trein ? »

Naarde zweeg ; zijne werkgezellen bekeken verwonderd elkander.

— « Zatlap, uwe oude moeder sterft van verdriet. »

— « Wat deert het u ? »

— « Gij hebt dien steen geworpen in den koopwaren-trein.... »

— « Gij liegt.... »

— « Mijn hond weet het beter..... Spreek, loochen niet. »

— « Beken, Naarde, de chef zal u geen kwaad doen. »

— « Wat kan 't mij schelen !... Dáár zie, die heeft het gedaan.... »

En hij schopte ruw naar Milo's muil. Zijn aanval was mislukt en zijne broek bleef tusschen de tanden van Milo haperen ; hij tuimelde vloekend op den grond.

— « Pas op, Milo, houd vast, niet bijten.... »

Naarde beefde van schrik, Milo had zijne muil-vorken te diep in Naarde's broek gezet. Deze was nuchter geworden.

— « Hier, Milo ! »

De hond liet los.

Naarde kon opstaan, bekende, doch beloofde als een schuchtere schoolknaap niet meer te herbeginnen.

's Anderendaags was zijne schoelienstreek voor niemand een geheim ; men lachte Naarde overal uit en Naarde lachte mée.

Hij bleef voortaan 's maandags aan den arbeid.

Zijne moeder, een stokoud braaf moedertje, kwam weenend voor haar groot, onbezonnen kind ten beste spreken.

Mijn pleidooi maakte indruk bij het hooger Bestuur. Drie maanden naderhand stond mijn naam vermeld

op de eerelijst.... voor Milo's heldendaad; ik kreeg daarenboven twee zilveren, blinkende vijf frank-stukken als belooning.

Ik kocht voor Milo een' sierlijken halsband, waarop zijn naam prijkte op een vernikkeld koperen plaatje.....

Fête du lundi.

C'était un lundi, de quel jour, de quel mois, et de quelle année, je n'en sais plus rien ; n'importe, c'était un lundi, le frère, le frère altéré du dimanche.

Le village industriel, où quatre chantiers navals assuraient largement le pain à cinq cents ouvriers, était chaque semaine le théâtre d'incidents de toutes sortes ; pourtant la plupart du temps de peu d'importance : chômage, dépenses inconsidérées, tapage insipide, beuveries bestiales ; mais à la vérité, on ne se battait jamais.

C'étaient toujours les mêmes ouvriers, qui, le lundi, avaient trop d'argent mais peu envie de travailler ; les patrons, bien que l'ouvrage fut toujours pressé, étaient trop conciliants.

Les jeunes gens, les têtes les plus chaudes avaient aussi les gosiers les plus secs ; les hommes mariés, pour la plupart, étaient devenus plus raisonnables. La création de sociétés de Mutualité avaient eu aussi pour résultat de faire perdre au lundi beaucoup de sa ressemblance avec le dimanche. Ce résultat n'était pas à dédaigner, car la besogne, abondante, exigeait de plus en plus des bras vigoureux ; on travaillait tous les jours de la semaine, souvent même le dimanche matin.

Donc, c'était un lundi..... je crois l'avoir déjà dit.

Le train de marchandises de 15 h. 30 entrait en gare ; je me trouvais avec l'agrée et le manoeuvre à la place désignée et la porte du fourgon était à peine ouverte,

que nous vîmes apparaître le chef-garde, le visage ensanglanté.

Il dissimulait avec son mouchoir de poche une blessure au-dessus de l'œil gauche ; l'agrée, un infirmier adroit, le soigna aussitôt tandis que je surveillais la manœuvre.

Quand je revins auprès du fourgon, le chef-garde me tendit une note donnant les renseignements nécessaires. Il avait été atteint par une pierre lancée par un inconnu qui, avec d'autres gueux de son espèce, avaient dû attendre devant le passage à niveau, deux cents mètres plus loin, le passage du train de marchandises ; il lui avait semblé que ces individus étaient ivres.

C'est tout ce que je devais savoir.

— « Donnez-moi la pierre, je vous prie. »

— « La voici, chef. »

Je murmurai quelques mots à l'oreille de l'agrée qui s'éloigna aussitôt.

Une minute plus tard, Milo, mon chien Milo, arrivait en courant, aboyant et remuant la queue de contentement, car il prévoyait une promenade en liberté dans la campagne.

Je lui mis la pierre sous le nez une fois, deux fois, trois fois.

— « As-tu compris. Milo ? la pierre a blessé Monsieur, un individu stupide, inconscient a jeté une pierre qui l'atteint après avoir traversé la petite fenêtre du fourgon, là-bas, un peu plus loin que la barrière basculante.... Compris ? »

Le fin limier jappa, sauta comme un fou et voulut s'élancer aussitôt.

— « Le train arrive, Milo. »

Et Milo revint immédiatement auprès de nous tout en aboyant et en trépignant d'impatience. C'était un animal intelligent, je vous prie de le croire.

Il avait vraiment de l'esprit comme un homme, que dis-je, il en avait plus, car lui ne buvait jamais trop.

S'il se trouvait dans la rue, aux environs du chemin de fer, il filait comme le vent quand le cornet du garde-barrière se faisait entendre, faisait demi tour à droite et s'élançait vers la maison. Si on l'appelait en lui disant : « Milo, le train arrive », il prenait le large, et décampait dans la direction de sa niche.

Il avait une frayeur d'enfant du démon de fer et de feu.

.

La blessure du chef-garde pansée, le sang arrêté, le train partit.

Je confiai le service à l'agréé.

Le journal mentionnait entr'autre : « Ne quittera pas la station avant mon retour, sans aucun motif. »

Je mis encore une fois la pierre sous le museau du chien.

— « Et maintenant, cherche, Milo, cherche, en avant vers la barrière. »

Et Milo fila dans l'entrevoie, joyeux et fier, comprenant qu'il était chargé d'une mission spéciale.

Alors il flaira d'abord le sol, puis releva en l'air ses narines frémissantes pour y chercher les traces de l'agresseur inconnu.

Sa queue, semblable à un panache, qui d'ordinaire s'agitait sans cesse, au-dessus de son corps couvert d'un poil brillant, il la traînait maintenant presque contre le sol de cendres durcies de l'entrevoie. De temps en temps, il faisait entendre un jappement de joie prolongé qui me paraissait indiquer que Milo tenait une piste.

— « Milo croquera ce matin, pensai-je; cherche Milo, » dis-je en l'encourageant.

Nous arrivâmes à la barrière.

A droite vers la chaussée de l'État se trouvaient

quatre maisonnettes basses parmi lesquelles, une auberge, à peine plus grande qu'un tablier.

A gauche, je remarquai dans la terre molle, des traces de souliers et de sabots autour desquelles Milo flairait, soufflait et reniflait.

— « Cherche, Milo, cherche, dis-je pour le stimuler. »

Il courut de l'autre côté de la voie, et toujours soufflant et flairant, suivit une ligne oblique qui l'amena juste devant le cabaret.

Il sauta directement sur la porte, ses pattes de devant atteignirent la clenche.

On chantait à l'intérieur du cabaret.

— « Cherche, Milo, cherche. »

Milo sautait continuellement avec force contre la porte de l'estaminet.

Je me rappelai qu'il avait semblé au chef-garde que les gaillards, qui l'avaient attaqué, étaient pris de boisson.

Ils étaient donc là, à se saouler ?

Milo découvrirait celui qui avait jeté la pierre. Je lui passai sa muselière, car Milo n'aurait pas fait bon accueil au lanceur de la pierre.

J'entrai dans le cabaret.

Aussitôt, Milo se mit en arrêt devant un des gaillards et lui fit voir en grimaçant, ses dents acérées.

— « Bonjour, mes amis, » criai-je.

— « Chef » me répondit-on.

Milo reçut un coup de pied à la poitrine ; l'homme comprenait pourquoi j'étais venu avec mon chien.

J'enlevai la muselière.

— « Tranquille, Milo, tranquille. »

Je caressai la bonne et vaillante bête.

— « Ne frappez plus, Naarde. »

— « Je frapperai si ça me plaît. »

— « Ne frappez plus, Naarde, cria son camarade, la bête ne vous fait rien. »

— « Bon, bon, répliqua Naarde, ne dirait-on pas que ce chien est en or parce qu'il appartient au chef ».

— « Pourquoi avez-vous jeté des pierres dans le train de marchandises ? »

Naarde se tut, ses camarades se regardaient avec stupéfaction.

— « Ivrogne, votre vieille mère se meurt de chagrin. »

— « Qu'est-ce que cela peut vous faire ? »

— « Vous avez lancé cette pierre contre le train de marchandises. »

— « Ce n'est pas vrai. »

— « C'est mon chien qui vous dénonce..... parlez, ne mentez pas. »

— « Avouez, Naarde, le chef ne vous fera pas de mal. »

— « Qu'est-ce que cela me fait ? mais voyez, c'est lui qui l'a fait. »

Et il lança violemment son pied vers la gueule de Milo ; son attaque échoua et son pantalon resta accroché entre les dents de Milo ; il tomba sur le sol en jurant.

— « Attention, Milo, tiens bon..... ne pas mordre. »

Naarde frissonnait de terreur, Milo avait planté profondément ses dents dans son pantalon. Naarde était tout à fait dégrisé.

— « Ici, Milo. »

Le chien lâcha prise.

Naarde se releva, avoua et comme un timide écolier promit de ne plus recommencer.

Le lendemain, tout le monde connaissait sa mauvaise action ; partout on se moqua de Naarde et Naarde rit avec les autres.

Désormais, il ne chôma plus le lundi.

Sa vieille brave femme de mère vint en pleurant intercéder pour son grand enfant inconscient.

Ma plaidoirie fit impression auprès de l'Administration supérieure.

Trois mois plus tard, mon nom figurait à l'ordre du jour, pour l'acte héroïque de Milo ; je reçus en outre comme récompense, deux pièces de cent sous.

J'achetai à Milo un joli collier sur lequel son nom brillait, gravé sur une plaque de cuivre nickelé.

Een kleine groote.

De barreelhouder Sarens, een voorbeeldige werkmán, was plotseling nêergestort aan den ingang van zijn wachthuisje, hij werd getroffen door eene beroerte.

Men bracht hem huiswaarts na de eerste geneeskundige zorgen. Hijgend lag hij op de armoedige legerstede terwijl vrouw en kinderen erbarmelijk snikten.

Eene jonge vrouw en vier kleine schaapjes, allen bijna even groot, 't was pijnlijk om aanzien !.....

Men waakte dag en nacht; de statie-overste en de aangestelden namen beurtelings plaats bij het lijdenbed in het enge slaapvertrek. De geneesheer schudde stilzwijgend het hoofd en de troost des priesters kwam te laat.

Acht dagen daarna bracht men den jongen man naar het kerkhof. De lijkstoet was onbeduidend; buiten de familieleden en het spoorbaanpersoneel, enkele gebuurvrouwen; die onthouding was onbegrijpelijk.

De statie-overste was ontevreden en zou de les spellen aan de gemeente-overheid en de welhebbende bevolking; na de begraving vereenigde hij het personeel in zijn bureel.

— “ Sarens was een onberispelijke werkmán, zegde hij, nimmer kwam hij aan zijnen plicht te kort, wij zullen hem binnen enkele weken, de verdiende eer bewijzen, ik reken op U allen..... ”

Hij deed wat hij zegde; omzendbrieven werden rondgestuurd en op den tweeden Zondag van Septem-

ber 1903 stapten in de nijverige gemeente honderden ambtenaren, bedienden en werklieden af, om de kruisplanting bij te wonen op het graf van den barreelwachter Sarens.

Het krioelde van volk op de statieplaats. Zes werkgezellen droegen het ijzeren kruis op de zwarte berrie; de gemeente-harmonie voerde treurmarschen uit, op den doortocht was de ontroering algemeen, men groette eerbiedig, de vrouwen knielden nêer op den dorpel hunner woning.....

De statie-overste had zijnen braven werkman gewroken, de bevolking herinnerde zich op dat oogenblik dat Sarens inderdaad een voorbeeldige werkman was, te vroeg ontrukkt aan de liefde zijner familie, aan de genegenheid zijner oversten.

De stoet kwam op het kerkhof. Men plantte het kruis op zijn graf, onder het uitvoeren eener treurmelodij.

Er volgde eene plechtige stilte die aan deze eenvoudige betooging een grootsch karakter schonk.

Het personeel schaarde zich rond den statie-overste, wiens zilver-klare stem als een straffende schicht de aanhoorders dreigde te treffen; hij had gezworen het plicht-verzuim der onverschillige bevolking in aller oogen te doen uitschijnen; hij hield woord en sprak:

VRIENDEN,

Voor de tweede maal komt gij terug op dit stil en eenzaam doodenveld, aan het zelfde graf, waar de assche van een nederig lid onzer groote familie voor eeuwig rusten zal.

De eerste maal hebt gij een' zilten traan geplengd en heden wilt gij het bewijs leveren dat gij uwe duurzame dooden niet zoo vroeg vergeten kunt.

Het menschelijk bestaan, met zijne hoogten en zijne

laagten, met zijne rozen en zijne doornen, met zijne zeldzame vreugde en zijne eeuwige smarte, o neen, het menschelijk bestaan kan niet aan allen dezelfde grootheid schenken.

Er behoeft ook kleinheid, doch allen kunnen groot zijn door den arbeid, waartoe zij werden geroepen.

Het natuurlijk vernuft, geholpen door de breede ontwikkeling, die het immer vergen zal, is de basis des vooruitgangs en de arbeid is zijn trouwe factor, een onuitputbare bron van rijkdom voor het Vaderland!

Vernuft en arbeid, door onderscheidene plichten nauw aan elkander verbonden, maken aanspraak op den eerbied van het volk.

Een man van genie wordt ten grave geleid, men prijst de uitgestrektheid van zijn' geest, de gaven van zijn hart: men laat hem niet alleen in de kille aarde nederzinken, de bewondering, het vlelend oordeel der menschen dalen met hem m^êe in zijn somber graf...

Een mindere, die steeds bewust was van de zware plichten door den arbeid op zijn schouders gelegd, wordt insgelijks hier heen gebracht.

Wat zal men zeggen nadat die ruwe kist in dien killen kuil werd n^êergelaten? Niets dan een dof gebons op die harde planken door dien ruwen aardklomp teweeg gebracht, niets dan het gesnik van kind of bro^êr, zelden een woord van bewondering uit het benepen vriendenhart! Waarom? Men weet immers niet dat die kleine ook groot is geweest!

Die kleine grootheid wil ik U kenbaar maken.

Hier staan wij aan het graf van den nederigen barreelwachter. Verbeeldt U dien man te midden van het veld, verwijderd van gehuil en gewoel, langs alle zijden het uitgestrekte schoone der Schepping, bonte kleuren of 't blanke sneeuwtapijt van den wintervorst!

Het gevogelte zingt zijn dankend lied, terwijl de landman zwoegt en zweet op den naastgelegen akker!....

Tusschen twee dichtgesloten hagen glinstert de stalen spoorbaan, die steden, dorpen, gehuchten aan elkander verbindt !....

Die dubbele haag is doorgesneden en twee rollende sluitboomen zijn op zij geschoven !....

In de verte rolt de trein, die met oogverblindende snelheid vooruit stoomt.... De school is ten einde, een aantal kinderen naderen, jolig en jokend.... zij naderen immer en immer, de trein ijlt steeds voort.... ziet, hij vertoont zich ginder aan de kromming der baan.... de barreel staat open.... enkele stonden later en die lieve kleinen, blozend van jeugd, van blijheid en onschuld, worden vermorzeld door het ijzeren gevaarte, dat niets en niemand spaart, hetwelk dood en vernieling zaait, zooals het rijkdom, welvaart medevoert en vermenigvuldigt....

Men ijst bij de gedachte aan dit hartverscheurend ongeluk, men ziet in verbeelding de wreede smart der liefhebbende moeders, de wanhoop van vader, broër en zuster.... Nog altijd naderen de kinderen.... en de trein is daar.... eene bovennatuurlijke macht alleen kan hun 't leven redden.... Doch, neen, neen,... weg! die bange vreeze!.... Daar staat de nederige barreelwachter trouw op zijnen post, zijn wakend oog doorboort lucht en mist, zijn hoorngeluid verwittigt zijnen werkgezel honderden meters verder, hij kent niets dan zijn' plicht, zijne krachtige hand sluit den breeden overweg en het dreigend gevaar is geweken.... De trein stoomt met zegevierende, immer rustelooze snelheid voorbij, terwijl de schoolkinderen jubelen en dansen als om dien nederigen man voor zijne bezorgdheid te danken !

Kent gij nu de waarde van den eenvoudigen barreelwachter, dien gij misschien menigmaal sprakeloos zijt voorbijgegaan ?

Verdient hij niet ons aller groet, ons aller bewondering, een rechtzinnig afscheidswoord aan den boord

van zijn graf? Hij is groot door de nuttige rol die hij vervult op het schouwtooneel des levens.

Ontblooten wij vol eerbied het hoofd bij de kille grafstede waarop nu het nederig herdenken prijkt door vriendschap er geplant en voortaan toevertrouwd aan de zorgen eener diepbedroefde familie.

Hij slaapt voor eeuwig, hij die voor enkele maanden nog vol kracht en leven was.

Ik heb gepoogd eene welverdiende hulde te brengen aan den nederigen stand, aan onze knappe ridders van plicht en arbeid!

Innigen dank aan allen die deze rouwplechtigheid hebben willen bijtreden en opluisteren, want het gold een man, die zijne luttele uitspanningsuren wist te benuttigen aan de beoefening der kunst!

Sarens, slaap in rust en vrede, Uwe kinderen zullen bloempjes planten en bidden op uw graf.

Vaarwel !!....

De doodsche stilte werd enkel onderbroken door een algemeen traan-gesnuf.

De Burgemeester en de priester reikten de hand aan den statie-overste.

Er heerschte eene weldoende ontsteltenis, die kleine, eenvoudige barreelwachter was werkelijk groot.....

**De tweede reeks zal verschijnen
einde 1915.**

**La deuxième série paraîtra
fin 1915.**